

Arviointikertomus 2024

HSY:n tarkastuslautakunta 15.4.2025

Helsingin seudun ympäristöpalvelut -kuntayhtymä
Samkommunen Helsingforsregionens miljötjänster
Helsinki Region Environmental Services Authority

Sisällysluettelo

Suosituksset yhtymäkokoukselle	4
Esipuhe	5
Tarkastuslautakunnan toiminta arviointikaudella	6
Lautakunnan kokoonpano	6
Arviointisuunnitelman toteutuminen ja kokoukset.....	6
Tilintarkastuksen kilpailuttaminen	7
Arviointikertomuksen 2023 suositusten toteutuminen	8
Strategisten tavoitteiden toteutuminen	10
Strategiset tavoitteet ja mittarit.....	10
Ympäristöön liittyvät päämäärät.....	11
Henkilöstöön liittyvät tavoitteet.....	11
Talouden tavoitteet	12
Toimintavarmuuteen ja palveluihin liittyvät tavoitteet.....	12
Strategian kärkihankkeet	13
Talousarvion toteutuminen, talouden ja rahoituksen kehitys	15
Tuloslaskelmaosan toteutuminen ja sitovat määrärahat.....	15
Investointien toteutuminen.....	17
Rahoitusosan toteutuminen	18
Sitovien määrärahojen toteutuminen	19
Arviointikohteet	20
Jätehuollon resurssitehokkuus.....	20
Resurssitehokkuuden tavoitteet.....	20
Kiertotalouden keskiössä -strategiaohjelma.....	20
Seudullinen tiedontuotanto kiertotaloudesta	21
Ekomo-toiminta.....	23
Varautuminen, huoltovarmuus ja riskienhallinta	24
Ajankohtaiset kehittämistoimet	24
Strategia.....	24
Vesi- ja jätehuollon taksat ja maksut.....	25
Vesihuollon maksujen muutokset.....	25
Vesihuollon taloussuunnittelu ja tavoitteet maksujen kehitykselle	26
Jätehuollon taksat ja maksut.....	26
HSY:n TVA- ja palkitsemisjärjestelmä	27
Työehtosopimukset ja uusi TVA-järjestelmä.....	27
Palkitsemiskeinot.....	27
Asiakastyytyväisyys ja asiakaspalvelu	28
Asiakaspalvelun laatu ja palautteet.....	28
OmaHSY	28

Kiinteistö- ja ajoneuvopalvelut, toiminnan järjestämisen taloudellisuus ja tuloksellisuus	29
Yksikön toiminta	29
Yksikön toiminnalle asetettujen tavoitteiden toteutuminen	30
Avoimen datan tuottaminen ja käyttö	30
Avoimeen dataan liittyvä sääntely.....	30
Avoimen datan riskit ja hyödyt	31
HSY:n avoin data.....	31
Tiedon avaamisen prosessi	32
Avoimen datan kustannukset.....	33
Helsingin seudun MAL-seuranta HSY:ssä	33
MAL-seurannan toteutuminen.....	34
HSY-konsernin toiminta ja konserniohje.....	34
Kuntayhtymäkonserni	34
Konserniohje	35
Sisäinen tarkastus	36
Henkilöstö.....	36
HSY:n henkilöstö 2024	36
Työterveys ja -turvallisuus	37
Henkilöstökyselyt.....	38
HSY:n energia- ja ilmastotunnusluvut	39
Energian tuotanto ja käyttö	39
Ilmastotunnusluvut.....	41
Pääkaupunkiseudun kasvihuonekaasupäästöjen laskenta ja päästökehitys	42

Suosituksat yhtymäkokoukselle

1. *Jätteiden lajitteluun liittyvä viestintä.* Uusimman (2024) sekajätteen koostumustutkimuksen mukaan sekajätteestä suurin osa, n. 70 %, olisi ollut mahdollista lajitella ja biojätteen osuus sekajätteen joukossa oli n. 33 %. Tarkastuslautakunta kehottaa kiinnittämään huomiota asukkaiden valistukseen lajittelun myönteisistä kustannusvaikutuksista, jotta lajittelu tehostuisi. Kaikki asukkaat eivät ole suoraan HSY:n asiakkaita ja tällöin kustannusvaikutukset voivat jäädä kaukaisemmaksi esimerkiksi taloyhtiöiden asukkaille.

Tarkastuslautakunta kehottaa myös arvioimaan neuvonnan ja viestinnän toimien vaikuttavuutta, jotta kiertotalouteen liittyvät strategiset tavoitteet saavutettaisiin ja voidaan kehittää toiminnan tuloksellisuutta ja tarkoituksenmukaisuutta.

2. *Vesi- ja jätehuollon taksat ja maksut.* Tarkastuslautakunta pitää vesihuoltomaksujen kehitystä hyvänä ottaen huomioon HSY:n vesihuoltoverkoston merkittävä korjausvelka.

Lautakunta kiinnittää kuitenkin huomiota siihen, että maksut eivät edelleenkään riitä kattamaan verkoston päivittämistä ja kunnossapitoa vesihuoltolain edellyttämällä tavalla.

3. *TVA- ja palkitsemisjärjestelmä.* Tarkastuslautakunta pitää hyvänä sitä, että TVA- ja TSA-järjestelmiä on kehitetty toimimaan entistä paremmin palkkauksen ja palkitsemisen tukena.

Lautakunta kehottaa kuitenkin kiinnittämään erityistä huomiota siihen, että järjestelmien arvioinnit vastaavat mahdollisimman hyvin ja ymmärrettävästi henkilöstön todellisia työtehtäviä ja vastuita. Tässä työnantajan dialogi työntekijöiden ja heitä edustavien luottamusmiesten kanssa on keskeisessä roolissa.

TVA-järjestelmän käyttöönottoon liittyen tehtiin oikaisuvaatimuksia 73 kpl ja tyytymättömyydenilmaisuja 9 kpl, mikä vastaa yhteensä noin 10 % henkilöstömäärästä vuoden 2024 lopussa.

4. *Asiakastyytyväisyys ja asiakaspalvelu.* OmaHSY-palvelun käyttöönotosta ja sähköisen asiakaspalvelun ansiokkaasta kehittämistyöstä huolimatta sähköisen asiainnin osuus HSY:n asiakaspalvelussa on edelleen tavattoman alhainen.

Lautakunta kehottaa asettamaan sähköisen palvelun osuuden kasvattamiselle kunnianhimoiset tavoitteet ja jatkamaan kehitystyötä käyttäen vertailukohtana ja mittakeppinä muita suuria organisaatioita, joilla on paljon asiakkaita ja asiakastapahtumia.

Sähköisen palvelun tehokkuushyödyt saavutetaan täysmääräisesti vasta sitten, kun vain marginaalinen osuus asiakaskontakteista joudutaan hoitamaan perinteisenä palveluna.

Tarkastuslautakunta suosittaa myös seuraamaan tekoälyratkaisujen nopeaa kehitystä ja hyödyntämään niitä aktiivisesti HSY:n sähköisen asiakaspalvelun kehittämisessä.

Esipuhe

Vuonna 2021 nimitetyn HSY:n tarkastuslautakunnan toimikauden päättyessä haluan aluksi kiittää johtamani lautakunnan jäseniä ansiokkaasta ja huolellisesta työskentelystä HSY:n toiminnan arvioinnissa kuluneen neljän vuoden aikana.

Erityiset kiitokset lausun myös lautakunnan asiantuntijana toimineelle Johanna Raumalle ja lautakunnan sihteerille Anu Hämäläiselle. Heidän asiantuntemuksensa ja osaamisensa ansiosta arviointityö on ollut tuloksekasta ja lautakunnan kokoukset ovat sujuneet mallikkaasti.

Omasta puolestani lautakunnan puheenjohtajana totean, että HSY:n tarkastuslautakunnan puheenjohtajuus on ollut ehdottomasti yksi mielenkiintoisimmista ja opettavaisimmista luottamustehtävistä, joita olen saanut hoitaa.

HSY tekee äärimmäisen tärkeää työtä koko pääkaupunkiseudun vesi- ja jätehuollon pyörittäjänä. Iso osa tästä työstä on asukkaiden arjessa melko näkymätöntä, mikä kertookin juuri siitä, että kaikki toimii, kuten kuuluu. Myös varautuminen häiriötilanteisiin ja kriisinkestävyys on HSY:ssä hyvällä tasolla.

Tämän on tarkastuslautakuntakin omin silmin havainnut tutustuessamme HSY:n toimintoihin paikan päällä. Neljän vuoden toimikautemme aikana vierailimme käytännössä kaikissa HSY:n erilaisissa toimipisteissä ja näimme, mitä kaikkea tapahtuu, ennen kuin puhdas juomavesi tulee kraanasta, jätevedet huuhtoutuvat viemäriin, roska-astiat tyhjenevät ja pääkaupunkiseudun ilmanlaatu selviää.

Myös HSY:n asiantuntijat ja johto ovat tehneet erinomaista ja ystävällistä yhteistyötä tarkastuslautakunnan kanssa, mistä kiitän heitä koko lautakunnan puolesta.

HSY:n talous on vahvalla pohjalla, vaikka pientä huolta aiheuttaakin se, miten vanhojen putkistojen korjausvelka saadaan tulevaisuudessa hoidettua. Korjaaminen maksaa rahaa, ja se on vesihuoltolain mukaan rahoitettava veden käyttäjiltä perittävillä maksuilla. Kun näin toimitaan, vesimaksuihin saattaa kohdistua nousupaineita myös tulevaisuudessa.

Hyvästä kannattaa kuitenkin maksaa, ja kaikkiaan HSY on mielestäni pääkaupunkiseudun julkisten organisaatioiden todellinen helmi.

Toivon HSY:lle ja sen kaikille työntekijöille menestystä ja kaikkea hyvää.

Espoossa 24.4.2025

Hannu Järvinen

HSY:n tarkastuslautakunnan puheenjohtaja

Tarkastuslautakunnan toiminta arviointikaudella

Lautakunnan kokoonpano

Tarkastuslautakunnan kokoonpano on pysynyt muuten ennallaan, mutta yhtymäkokous hyväksyi 30.5.2024 kokouksessaan Christos Petriotiksen varajäsenen Marju Silanderin eropyynnön ja valitsi uudeksi varajäseneksi Meri Visantin. Tarkastuslautakunnan jäseninä ja varajäseninä ovat toimineet:

Hannu Järvinen, puheenjohtaja (varajäsenenään Maria Bremer)

Maija Rautavaara, varapuheenjohtaja (varajäsenenään Niilo Tarnanen)

Riina Kasurinen (varajäsenenään Mikael Pälvi)

Oskari Ollikainen (varajäsenenään Eija Paananen)

Christos Petriotis (varajäsenenään Meri Visanti)

Tarkastuslautakunnan teknisenä sihteerinä on toiminut HSY:n hallintosihteeri Anu Hämäläinen ja arviointikertomuksen laadinnassa on avustanut KTM, CIA Johanna Rauma.

Arviointisuunnitelman toteutuminen ja kokoukset

Arviointityössä on noudatettu tarkastuslautakunnan koko toimikauden kattavaa arviointisuunnitelmaa ja sen viimeiselle vuodelle kuuluvat kohteet on käsitelty tässä arviointikertomuksessa. Arviointisuunnitelmaa ja -aikataulua on tarkistettu ja päivitetty kevään ja syksyn 2024 kokouksissa. Tarkastuslautakunta kokoontui 12 kertaa arviointikertomuksen laadintaa ja arviointityötä varten. Hallituksen puheenjohtaja oli kutsuttu kokoukseen 14.1.2025 ja kokouksessa kuultiin hallituksen keskeisimmistä päätöksistä arviointivuonna. Varsinaisten kokousten lisäksi vierailtiin HSY:n Metsäpirtin toimipisteellä (20.8.2024), missä tutustuttiin Metsäpirtin Mullan toimintaan ja kompostikenttään Sipoossa. Toinen vierailu tehtiin Helsingin Energian operoimalle, Katri Valan puistossa sijaitsevalle lämpöpumppulaitokselle (19.11.2024) ja tutustuttiin jäteveden lämmön talteenottoon.

Kokouksissa käsiteltiin seuraavia aiheita (lautakunnan kuulemat henkilöt suluisissa):

- Jätehuollon resurssitehokkuus (energiatehokkuuspäällikkö Juha Viholainen, kiertotalousasiantuntija Harri Ikonen, käyttöpäällikkö Tiila Korhonen ja kehittämisspäällikkö Henna Pedersen)
- HSY:n rahoitus- ja investointisuunnitelmat (talousjohtaja Minna Haapala)
- Tilintarkastussuunnitelma, väli- ja loppuraportit tilintarkastuksesta (päävastuullinen tilintarkastaja Outi Koskinen, KPMG)
- Varautuminen, huoltovarmuus ja riskienhallinta (turvallisuusjohtaja Matti Koskinen)
- Vesi- ja jätehuollon taksat ja maksut (toimialajohtajat Mari Heinonen ja Petri Kouvo)
- HSY:n TVA- ja palkitsemisjärjestelmä (henkilöstöjohtaja Merja Soosalu)

- Asiakaskokemus, palveluiden sujuvuus sekä verkkosivujen ja tietopalveluiden toimivuus ja käyttö (kehityspäällikkö Helena Tuovinen ja kehittämispäällikkö Arttu Huittinen)
- Kiinteistö- ja ajoneuvopalvelut, toiminnan järjestämisen taloudellisuus ja tuloksellisuus (tukipalvelujen tulosaluejohtaja Jouni Peltomaa)
- Avoimen datan tuottaminen ja käyttö (paikkatietoasiantuntija Hanna-Kaisa Stjernberg)
- Helsingin seudun MAL-seuranta HSY:ssä (erityisasiantuntija Vilja Tähtinen)
- Strategian toteutuminen (toimitusjohtaja Tommi Fred)
- HSY-konserni ja päivitetty konserniohje (johtava lakimies Miikka Pekkarinen)
- Sisäisen tarkastuksen raportointi (johtava lakimies Miikka Pekkarinen)
- Tilinpäätös 2024 ja talousarvion toteutuminen (talousjohtaja Minna Haapala)
- HSY:n henkilöstökertomus 2024 ja henkilöstökyselyjen tulokset (henkilöstöjohtaja Merja Soosalu)
- HSY:n energia- ja ilmastotunnusluvut (energiatehokkuuspäällikkö Juha Viholainen)
- Pääkaupunkiseudun kasvihuonekaasupäästöt, tiedontuotanto, laskenta ja tulokset (ilmastoasiantuntija Tiina Haaspuro)

Sidonnaisuusilmoituksia on käsitelty kokouksessa 17.9.2024.

Tilintarkastuksen kilpailuttaminen

HSY:n hallintosäännön 39 §:n mukaan tilintarkastusyhteisö valitaan enintään kuuden tilikauden hallinnon ja talouden tarkastamista varten. Tarkastuslautakunnan tehtävänä on huolehtia tilintarkastusyhteisön kilpailuttamisesta kuntayhtymän avustuksella, tehdä tilintarkastusyhteisön valitsemisesta esitys yhtymäkokoukselle sekä hyväksyä tilintarkastussopimus.

Tarkastuslautakunta hyväksyi tilintarkastuspalveluita 2025–2028 koskevan tarjouspyynnön kokouksessaan 20.8.2024. Kyseessä on erityisalojen hankintalain (1398/2016) EU-kynnysarvon alittava palveluhankinta. Hankinta kilpailutettiin HSY:n hankintaohjeen mukaisena ns. kevennettynä kilpailutuksena. Tarkastuslautakunta päätti 20.10.2024 kokouksessaan esittää yhtymäkokoukselle, että se valitsee HSY:n tilintarkastusyhteisöksi tilikausille 1.1.2025-31.12.2028 BDO Audiator Oy:n vastuullisena tilintarkastajanaan HT, JHT Minna Ainasvuori. Yhtymäkokous päätti tilintarkastuksesta tarkastuslautakunnan ehdotuksen mukaisesti kokouksessaan 29.11.2024.

Arviointikertomuksen 2023 suositusten toteutuminen

Tarkastuslautakunta antoi arviointikertomuksessa 2023 neljä suositusta yhtymäkokoukselle. Yhtymäkokous merkitsi arviointikertomuksen tiedoksi kokouksessaan 30.5.2024 ja kehotti hallitusta antamaan yhtymäkokoukselle selvityksen toimenpiteistä, joihin tarkastuslautakunnan suositusten perusteella on ryhdytty. Yhtymäkokous merkitsi hallitukselta saamansa lausunnon tiedoksi kokouksessaan 29.11.2024. Ohessa on esitetty hallituksen lausunnon sisältö suosituskohtaisesti.

Velkaantuminen ja velkaantumisen hallinta. *Tarkastuslautakunta kiinnittää edelleen huomiota velkaantumisen hallintaan, putkistojen korjausvelan määrään ja investointien rahoituksen riittävyyteen haasteellisessa toimintaympäristössä.*

Hallituksen lausunto:

HSY:n velkaantuminen on ollut mitä suuremmassa määrin vesihuollon toimialan aiheuttamaa velkaantumista. Sen taustalla on HSY:n perustamisen yhteydessä tehdyt omaisuuden arvottamisen ratkaisut, joiden pohjalta ydinvelkataakka on omistajien suuntaan muodostunut. Lisävelkaantumisen on aiheuttanut voimakas investointikehitys 2010- ja 2020-luvuilla, johon reagoitiin maksurakenteen ja maksujen kehittämisen ratkaisulla viivästyneesti tällä hallituskaudella strategian päämäärien ohjaamana. Alustavan TTS 2025-2027 –suunnitelman mukaan strateginen tavoite lisävelka/asukas -mittarin painumiseksi nolnaan toteutuisi jo vuonna 2026 eli nelisen vuotta strategista tavoitetta nopeammin.

Uusi investointiohjelma 2025–2044 on valmisteltu ensimmäistä kertaa 20 vuoden ohjelmana, mikä parantaa entisestään mahdollisuutta mallintaa ja arvioida mahdollisuuksia hallita taloutta velkaantumisen vähentämisen ja saneerauksen välillä. Verkostojen osalta investointitarpeet pohjautuvat siihen, että käsitys omaisuuden tilasta ja sen tavoitetilasta ovat selkeät sekä oikein mitoitettut. Suurin saneerausmassa on kiinni verkosto-omaisuudessa. Vesihuoltoverkoston osalta on tehty paljon kehittämistyötä erityisesti saneerausvelan pohjalla olevien teknisten kuntotietojen ja niiden analysoinnin kautta. Saneerausvelkamäärää on uudelleen arvioitu tehtyjen analyysien pohjalta, ja analyysit ulottuvat vuosikymmeniä eteenpäin aina 2070-luvulle asti, mikä on poikkeuksellisen hyvä tilanne infrakohteissa. Saneerausvelkataakan voimakas kasvu ajoittuu nykykäsityksen mukaan 2040- luvusta eteenpäin ulottuvalle jaksolle, missä saneerausmääriä tulisi kasvattaa erittäin voimakkaasti nykyiseen tasoon nähden.

Tehtyjen arvioiden perusteella on nähty tärkeäksi, että seuraavan investointiohjelmakauden 2027–2046 valmisteluvaiheessa tullaan käymään talouden tasapainottamisen ja verkostosaneerauksien välinen keskustelu ja arvioidaan, tuleeko verkostosaneerausmääriä kasvattaa selkeästi jo 2030-luvulla, jotta taakkaa 2040-luvulla tasataan ennakoiden.

Turvallisuus. *Tarkastuslautakunta kehottaa edelleen kiinnittämään huomiota kriittisissä tehtävissä työskentelevien henkilöiden luotettavuuden selvittämiseen ja kehottaa toteuttamaan turvallisuutta koskevat kehittämistoimenpiteet viipymättä valmiiksi.*

Hallituksen lausunto:

Suojelupoliisi on myöntänyt HSY:lle turvallisuus selvityssasiakkuuden ja selvityksiä voidaan alkaa teettämään. Asiakkuuspäätöksessään suojelupoliisi määrittä HSY:n tehtävät ja tehtäväryhmät, jotka hyväksyttiin menettelyn piiriin. Prosessi oli keskusteleva ja konsultoiva.

Tehtävät ja tehtäväryhmät koskevat sekä HSY:n omaa, että sopimuskumppaneiden henkilöstöä. HSY:n menettelyyn kuuluvat tehtävät on käyty läpi asianomaisten toimintojen kanssa. Suojelupoliisin järjestämän koulutuksen jälkeen käynnistyvät turvallisuus selvitykset. Uusissa rekrytoinneissa on vaatimuksiin kirjattu velvollisuus turvallisuus selvitysten teettämiseen.

Määräaikaisen turvallisuusjohtajan tehtävän päätyttyä on käynnistetty rekrytointiprosessi turvallisuusjohtaja vakituiseen tehtävään.

Strategian tavoitteet sähköiselle asioinnille. Asukaskokemuksen strategista painopistettä mitataan sähköisten asiakaskontaktien osuudella kaikista kontakteista. Vuodelle 2023 tavoitteeksi oli asetettu 60 % ja strategiakauden päätöksen tavoitteeksi 80 %. Tarkastuslautakunta suosittelee kunnianhimoisempien tavoitteiden laatimista. Vertailukohtana voisi toimia esimerkiksi pankkipalvelujen ja verohallinnon asiointin sähköisten kontaktien osuus.

Hallituksen lausunto:

Oma HSY -projekti etenee ja se tulee muuttamaan asiakaskontaktien painopisteitä merkittävästi ja vaiheittain, sähköisen asiointin suuntaan. Sähköisen asiointin käyttöönotto toteutetaan myös ominaisuuksien mukaan vaiheittain ja asiointin syveneminen tapahtuu asteittain. Tavoitteiden toteutuminen (60 % ja 80 %) on asetettu nämä seikat huomioiden. Tärkeää on myös huomioida se, että HSY:n asiakaskunta on hyvin heterogeeninen, mitä tulee digitaalisten palvelujen käyttämiseen. Asiointin tavoitettavuus ja saavutettavuus tulee varmistaa monikanavaisella palvelulla.

Hankinnat. Tarkastuslautakunta suosittelee, että HSY:ssä kehitetään edelleen seuranta, jotta saadaan ajantasainen tilannekuva ja tiedot hankintojen toteutumisesta ja hankinnat toteutetaan markkinaehtoisesti ja mahdollisimman tehokkaasti.

Hallituksen lausunto:

HAKA-projektissa kehitetään HSY:n kaikkien toimintojen hankintojen toimintamalleja kokonaisvaltaisesti sisältäen mm. hankintojen kategoriapohjaiseen toimintaan etenemisen vaiheittain, jolla vahvistetaan prosesseja, osaamista sekä hankintojen seuranta ja sujuvuutta. HAKA-projektissa käsitellään myös hankintojen seurantaan, hankintojen ajantasaisen tilannekuvan ja hankintojen toteutumisen kehittämistä.

Parhaillaan selvitetään HAKA-projektin rinnalla hankintojen raportoinnin kehittämistä ostolaskujen perusteella. Hankintasopimuksiin perustuvien hankintojen sopimuksenaikaiseen hankintojen toteutumaseurantaan on luotu ensimmäinen raporttiversio, jonka kehittämistä jatketaan edelleen. HAKA-projektin tavoitteena on myös kehittää hankintojen toteuttamista markkinaehtoisesti ja mahdollisimman tehokkaasti.

Tarkastuslautakunnan arvio

Tarkastuslautakunta on tyytyväinen saamiinsa selvityksiin.

Strategisten tavoitteiden toteutuminen

Strategiset tavoitteet ja mittarit

Strategiaan sisältyy 10 strategista päämäärää, joille on asetettu yhteensä 14 mittaria. Kokonaisuutena kahdeksan mittarille asetettua tavoitearvoa täyttyi. Edelliseen tilikauteen verrattuna täyttyi yksi asetettu mittari enemmän. Alla olevassa taulukossa 1 on esitetty strategisten tavoitteiden ja niiden mittarien toteuma.

Strateginen päämäärä	Mittari	Tavoite 2024	Toteuma 31.12.2024
Hiilineutraali pääkaupunkiseutu	1. HSY:n kokonaispäästöt, tn CO ₂ -ekv. /a (omat päästöt sekä keskeiset ulkoiset palvelut)	89 000 tn CO ₂ -ekv.	● Toteutui 85 000 tn CO ₂ -ekv
Kiertotalouden keskiössä	2. Kiinteistöltä kerätyn sekajätteen määrä kg/as/v	110 kg/as	● Ei toteutunut 122,5 kg/as
	3. Kotitalousjätteen kierrätysaste %	52 %	● Ei toteutunut 45 % *
Puhdas Itämeri	4. Typpikuormitus veteen tn/v	750 tn/v	● Toteutui 578 tn/v
	5. Fosforikuormitus veteen tn/v	26 tn/v	● Ei toteutunut 26,5 tn/v
Pito- ja vetovoimainen työnantaja	6. Työnantajakokemus-mittari NPS	-4	● Toteutui 4
Osaava ja kehittyvä henkilöstö	7. Osaamisen, muutoskyvykkyyden ja yhteistyön indeksi (1–5) Henkilöstökyselyn neljän kysymyksen keskiarvo 1. HSY:llä panostamme henkilöstön kehittymiseen riittävästi. 2. HSY on kehittyvä ja uudistuva organisaatio. 3. Henkilöstöä kuunnellaan riittävästi toiminnan kehittämisessä. 4. Yhteistyö eri yksiköiden välillä on sujuvaa.	3,5	● Toteutui 4
Tehokasta ja taloudellista toimintaa	8. Toimintamenot eur/as/v (2021 rahan arvo)	148 eur/as/v	● Toteutui 142 eur/as/v
Tasapainoinen talous	9. Lisävelka, eur/as/v	30 eur/as/v	● Toteutui -11 eur/as/v
	10. Laskuttamattoman veden osuus verkostoon pumpatusta vesimäärästä %	19 %	● Ei toteutunut 22 %
Vastuulliset ja kehittyvät palvelut	11. Sähköisten asiakaskontaktien osuus kaikista asiakaskontakteista %	64 %	● Ei toteutunut 61 %
	12. Asiakasryhmä- ja toiminto-kohtainen asiakastyytyväisyys vuosittain	4,2	● Toteutui 4,2
Turvattu juomavesi	13. Toimintavarmuusindeksi (1–5)	4,4	● Ei toteutunut 3,4
Toimintaa lähiympäristöstä huolehtien	14. Lähiympäristöindeksi (1–5)	4,4	● Toteutui 5

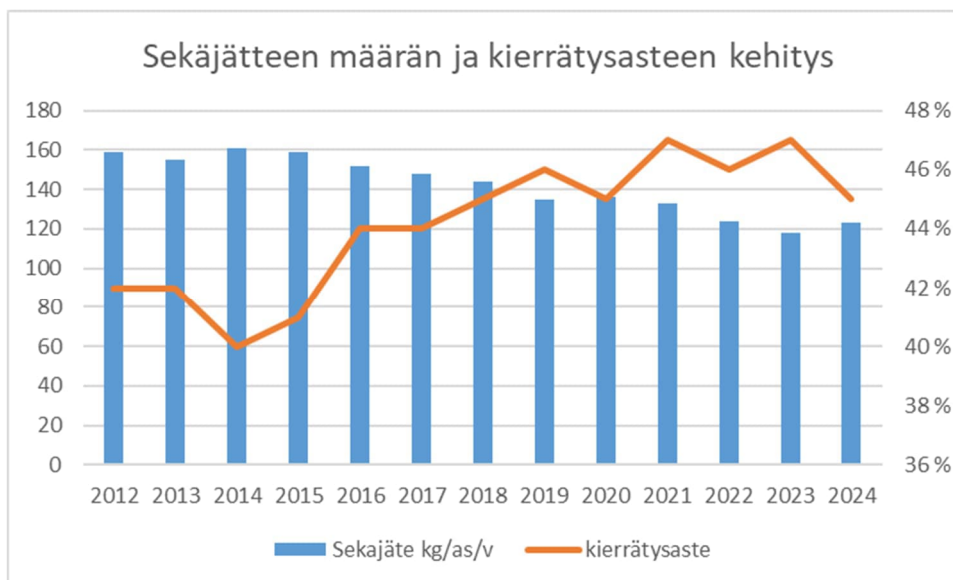
* Esitetyt luvut ovat ennuste; vuoden 2024 luvut valmistuvat osittain vasta tilinpäätöksen laatimisen jälkeen

Taulukko 1. Strategian tavoitteiden toteuma

Ympäristöön liittyvät päämäärät

Ympäristöön liittyivät päämäärät "Hiilineutraali pääkaupunkiseutu", "Kiertotalouden keskiössä", "Toimintaa lähiympäristöstä huolehtien" sekä "Puhdas Itämeri". Hiilineutraaliuteen liittyvä tavoite täyttyi ja edelliseen vuoteen verrattuna kokonaispäästöt vähenivät 25 000 tn (CO₂-ekv.). Toiminnan khk-päästöt ovat vähentyneet yli 50 % vuodesta 2016, joten eteneminen kohti vuoden 2030 tavoitetasoa on onnistunut hyvin. Jäljelle jäävä päästö määrä 2030 on käsittelyprosesseissa vapautuvaa typpioksiduulia tai metaania pieninä pitoisuuksina laitosten poistoilmassa ja/tai ulkoalueilla. Lähiympäristöä koskeva indeksi (1-5) tavoite toteutui saaden maksimiarvon 5.

Kiertotalouden molemmat mittarit, kiinteistöltä kerätyn sekajätteen määrä sekä kotitalousjätteen kierrätysaste jäivät asetetun tavoitteen alle. Kiinteistöltä kerätyn sekajätteen määrän toteuma oli 122,5 kg/asukas. Kotitalousjätteen kierrätysasteen kehitys ei vastannut asetettua tavoitetta ja jäi asetetusta tavoitteesta seitsemän prosenttiyksikköä ollen 45 %.

Kuvaaja 1. Kiertotalouden tavoitteiden toteuma

Typpi- ja fosforikuormitukseen liittyvistä mittareista typpikuormitukseen liittyvä tavoite toteutui, mutta fosforikuormitukselle vuositasolla asetettu tavoite ylittyi 0,5 tn.

Henkilöstöön liittyvät tavoitteet

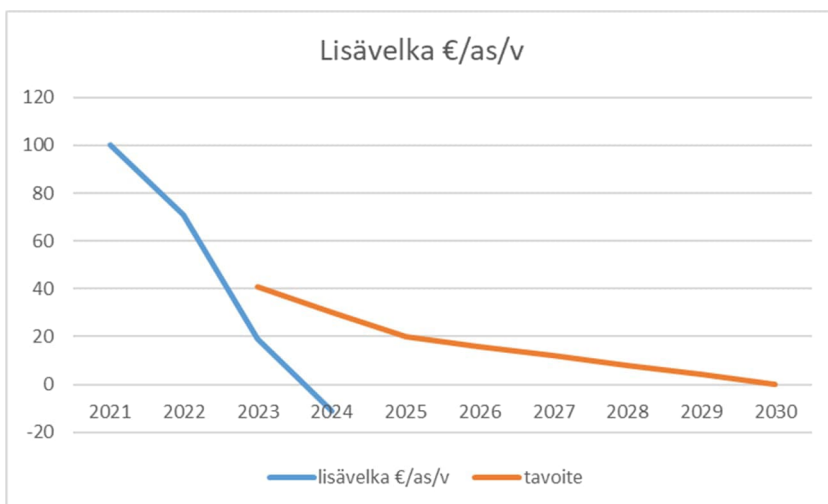
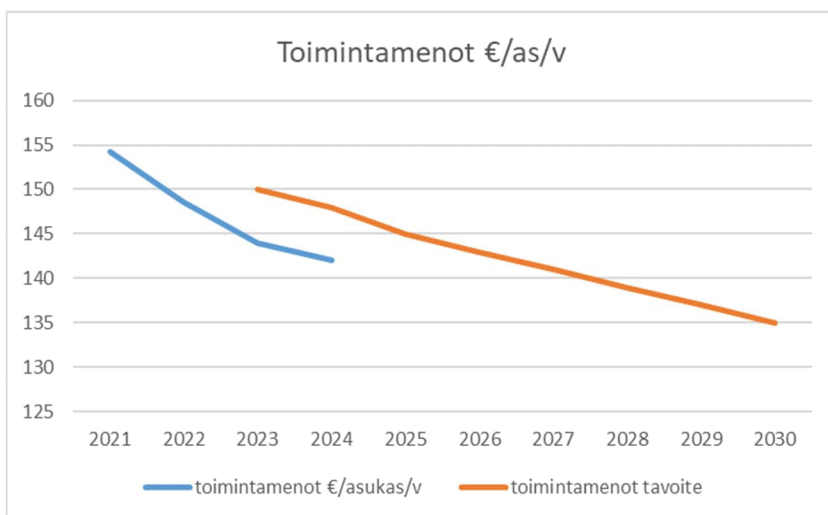
"Pito- ja vetovoimainen työnantaja" päämäärää mitataan NPS-indeksillä. Edellisenä vuonna NPS-indeksi oli -5, mutta toteuma päättyi positiiviselle puolelle ollen 4. "Osaava ja kehittyvä henkilöstö"-päämäärän etenemistä mitataan henkilöstökyselyn tulosten perusteella, jotka muodostavat osaamisen, muutoskyvykkyyden ja yhteistyön indeksin (arvo 1–5). Seuraavat väittämät huomioidaan indeksissä:

- HSY:llä panostamme henkilöstön kehittämiseen riittävästi
- HSY on kehittyvä ja uudistuva organisaatio
- Henkilöstöä kuunnellaan riittävästi toiminnan kehittämisessä
- Yhteistyö eri yksiköiden välillä on sujuvaa.

Indeksille asetettu tavoite oli 3,5, mutta toteuma oli 4

Talouden tavoitteet

Kolmesta mittarista kaksi toteutui: asukaskohtaiselle lisävelalle sekä toimintamenoille asetetut tavoitteet. Toimintamenojen toteuma jatkaa edellisen tilikauden tapaan laskua. Vuonna 2024 laina/asukas väheni ollen -11 €. Talousarviossa 2025 lainamäärän odotetaan kasvavan maltillisesti, mutta 2026-2027 lisävelkaantuminen taittuu HSY-tasolla ja laina/asukas-mittari kääntyy laskuun.

Kuvaajat 2. Talouden tavoitteet

Laskuttamattomalle veden osuudelle verkostoon pumpatusta vedestä asetettu tavoitearvo oli sama kuin edellisenä tilikautena, 19 %. Tilikaudella 2025 toteuma oli 22 %, mikä oli edellisvuoteen verrattuna yhden prosenttiyksikön enemmän.

Toimintavarmuuteen ja palveluihin liittyvät tavoitteet

Toimintavarmuuteen ja palveluihin liittyivät päämäärät ovat "Vastuulliset ja kehittyvät palvelut" ja "Turvattu juomavesi". Näihin liittyvistä kolmesta mittarista vain yksi toteutui: asiakasryhmä- ja toimintokohtainen asiakastytyväisyys vuosittain. Tavoitteena oli 4,2 ja toteuma vastasi juuri tavoitetta. Toimintavarmuusindeksille asetettu tavoite oli 4,4, mutta toteuma jäi selkeästi alle ollen

3,4. Edellisellä tilikaudella toimintavarmuusindeksin toteuma oli 3,9, joten tarkasteltavalla tilikaudella toteuma oli heikompi verrattuna viime tilikauteen.

Aiemman tilikauden 2023 tapaan sähköisten kontaktien osuudelle asetettu tavoite, 64 % kaikista kontakteista, ei toteutunut. Osuus kasvoi vain neljä prosenttiyksikköä verrattuna aiempaan tilikauteen.

Strategian kärkihankkeet

Strategiaan liittyviä kärkihankkeita on yhteensä 25 kpl. 11 hankkeen toteuma jäi vuonna 2024 alle 100 % toteutumisasteen (taulukko 2). Strategian ohjelmia ja niiden kärkihankkeita seurataan osavuositarkastuksissa. Ohjelmien ohjausryhmät seuraavat ohjelmien ja kärkihankkeiden etenemistä ja kärkihankkeilla on omat ohjausryhmät. HSY:n johtoryhmä seuraa ohjelmien toteutumista omissa seminaareissaan, erityisesti strategiaseminaareissa ja –katselmuksissa. Strategian KPI:t sekä kärkihankkeet ovat myös mukana johdon ja päälliköiden strategiakorteissa.

Osassa ohjelmista ja hankkeista on määritetty budjetti tai arvioitu vuosikohtaisia kuluja. Hiilineutraali HSY- ohjelmaan ja sen kärkihankkeisiin on budjetoitu investointivaroja 29 miljoonaa € sekä käyttömenoja vuositasona 1-2 miljoonaa €. Pito- ja vetovoimainen työnantaja -ohjelman kustannusarvio oli 80 000 € vuodelle 2024 ja Työn murrokset –ohjelmille 200 000 € vuodelle 2024. Osaava ja kehittyvä henkilöstö -ohjelman kustannusarvio oli 120 000 € 2024. Vastuulliset ja kehittyvät palvelut –ohjelman ja sen hankkeiden kokonaisbudjetti on 850 000 €.

Kärkihankkeen nimi	Toteuma	Kärkihankkeen nimi	Toteuma
1. <u>Mädäte</u> maatalouteen	100%	13. Kustannustietoisuudella johtaminen	80%
2. Jätevedenpuhdistuksen prosessipäästöjen vähentäminen	100%	14. HSY:n omaisuudenhallintajärjestelmä -hanke OMAR	76%
3. Energiatehokkuusyhteistyö, ilmastoviestintä ja neuvonta	100%	15. Vesijohtoverkoston vuodonhallinta	100%
4. Biojätteen erilliskeräyksen laajentaminen	100%	16. Vesihuollon maksurakennemuutostus MAHKU	100%
5. Neuvonnan ja viestinnän toimet kotitalousjätteen kierrätyksessä	85%	17. <u>Oma</u> HSY:n kehittäminen	50%
6. <u>Blominmäen</u> käyttöönotto	85%	18. Sähköisen asiainnin laajentaminen	90%
7. Viemäriverkoston vuotohallintastrategia	100%	19. Palvelutuotejohtamisen malli ja organisoituminen	10%
8. HSY:n brändiviestintä tukemaan HSY:n strategista työnantajakuvatyötä	100%	20. Turvallisuusjohtamisen kokonaisuus	70%
9. Sisäiset työmarkkinat ja urapolut	70%	21. Kyberturvallisuuskokonaisuuden kehittäminen	70%
10. Strategisten kyvykkyyksien valinta ja kehittämisen käynnistäminen	100%	22. Verkostojen runkoyhteyksien kahdentaminen aikataulun mukaisesti INV	100%
11. Hankintojen strateginen kehittäminen HAKA	94%	23. Pitkäkosken saneeraus ja kapasiteetin nosto INV	100%
12. Prosessijohtamisen kehittäminen	100%	24. Luonnon monimuotoisuuden lisääminen ja ylläpitäminen HSY:n omistamilla maa-alueilla.	100%
		25. Ylivuotoja vähentävät investointihankkeet	100%

Taulukko 2. Kärkihankkeiden toteutuminen

Mädäte maatalouteen -hankkeessa Biokaasulaitoksen mädätteen jalostus maatalouteen -hankkeen rakennustekniset työt valmistuivat vuonna 2024. Jätevedenpuhdistuksen prosessipäästöjen vähentämiseen liittyen data-analyysit, sisältäen poikkeavien päästöjen syiden ja hallintatoimien analyysin, toteutuivat suunnitelman mukaisesti. Anturien myöhäinen asennusaikataulu ja sääolosuhteet johtivat joidenkin täyden mittakaavan kokeiden siirtymiseen

vuodelle 2025. Biojätteen erilliskeräyksen laajentamisen uusien jätehuoltomääräysten mukainen biojäteastialisäys ja noutoreittien suunnittelu saatiin valmiiksi. Neuvonnan ja viestinnän toimet kotitalousjätteen kierrätyksessä koskivat asukasaktiivimallin laajenemista ja 311 asukasaktiivia saatiin aktivoitua mukaan. Hankkeessa tuotettiin vertailutietoa kuudesta viestintä- ja neuvontatoimesta sekä kehitettiin uusia viestinnän ja neuvonnan vaikuttavuuden mittareita.

Blominmäen käyttöönnotossa kaikki neljännesvuositulokset olivat ≤ 14 mg/l ja takuukoeajot ovat valmistuneet. Varsinainen käyttöönotto tapahtuu keväällä 2025. Viemäriverkoston vuotohallintastrategian myötä on kehitetty ylivuototietojen parempaa hallintaa. Vuotokohteiden ilmoittamisprosessia on kehitetty, ja vuoden 2024 tutkimuskohteet saatiin jo käyntiin ja ovat valmistumassa alkuvuodesta 2025.

Henkilöstöhallinnossa kärkihanke liittyi brändiviestintään. Uudistettu HSY:n brändi, työnantajakuva ja brändikäsikirja on otettu käyttöön, sekä valmennettu henkilöstöä sen käyttämiseen. Muita toimia ovat osaamisen johtamisen mallin määrittäminen ja osaamiskartoituksen pilotointi ja strategisten kyvykkyysien määrittely. Haka-projekti on keskittynyt hankintojen kehittämiseen ja hankintojen kategoriamalli on määritelty ja kategorisointi on käynnistynyt piloteilla. Hankintojen raportointia on kehitetty ja hankintojen uudet vastuut on määritelty ja henkilöstöä on koulutettu.

Prosessijohtamisen kehittämisen tuloksena on hyväksytty uusi prosessikartta, prosessijohtamisen malli on määritelty ja sen pilotointi valituilla kohteilla käynnistyi. Talouden hankkeissa laadittiin uusi tuottavuusmittari. Nykyiset tiliointiohjeet koottiin tukemaan HAKA-projektia ja kuukausiraportointia on kehitetty.

Omaisuuksienhallintaa koskevassa hankkeessa OMAR määritettiin HSY:n omaisuudenhallinnan periaatteet sekä strategisen tason tavoitteet ja muita toimia on tehty laajamittaisesti. Lisäksi käynnistettiin projekti HSY:n omaisuustiedon nykytilan ja tavoitetilan määrittelemiseksi. Vuotohallintastrategian toimenpideohjelma otettiin käyttöön suunnitelman mukaisesti. Toimivien mittaussalueiden keskiarvo oli 89 kpl ja vuoden lopussa toimivia alueita oli 99 kpl. MAKU-hankkeessa, joka koskee vesihuollon maksurakenteen uudistamista, selvitettiin ja testattiin eri malleja liittymismaksujen ennustamiselle lyhyellä ja pitkällä tähtäimellä ja kerättiin investointihankkeiden toteutuneita kustannuksia ja laskentamallia päivitettiin.

OmaHSY avattiin omakotiasiakkaille marraskuussa 2024. Käyntejä vuoden 2024 puolella kertyi yli 6000 kpl. Koska sähköistä asiointia pyritään laajentamaan, e-laskuviestintää ja kampanjointia on tehty laajasti eri kanavilla. Sortti-asetilla itsepalveluasiointin osuus kasvoi edelleen. Vesimittareiden etäluentaan siirtymisen projekti eteni suunnitellusti. Palveluiden ja tuotteiden johtamisen mallin ensimmäinen luonnos valmistui.

Lähiluonnon huomioiminen keskittyi HSY:n olemassa olevien niittyjen kartoittamiseen ja uusien perustamiseen. Niiden seurantasuunnitelma on tehty. Rakennetut viherkatot selvitettiin myös. Ylivuotojen hallinnassa saneeraushankkeet etenivät suunnitellusti, ja malli vuotavuuden vähenemisen arvioimiseksi on valmis.

Turvallisuuteen liittyvissä kärkihankkeissa turvallisuusjohtamisen toimintamallin eri vaihtoehdot kuvattiin ja henkilöturvallisuusselvitys-asiakkuus saatiin kesäkuussa. Uusi turvallisuusjohtajan tehtävä täytettiin. Kyberturvallisuuden kehittämisen yhteishanke VESKY käynnistyi helmikuussa ja hankkeen avulla on pystytty kasvattamaan kyberturvallisuuden kypsyysastetta. Pitkäkosken kapasiteetinnostoon tähtäävä urakka eteni 2024 aikataulun mukaisesti.

Talousarvion toteutuminen, talouden ja rahoituksen kehitys

Tuloslaskelmaosan toteutuminen ja sitovat määrärahat

Tilikauden tulos oli 23,9 miljoonaa euroa ylijäämäinen ja toimintatuottoja kertyi 458,9 miljoonaa euroa, 12,6 miljoonaa euroa talousarviota enemmän. Pääkaupunkiseudun väkiluku kasvoi arviolta 1,7 % edellisvuodesta (Tilastokeskus). Laskutettu vesimäärä kasvoi 2,7 % verrattuna edelliseen tilikauteen verrattuna. Vesihuollon osuus toimintatuotoista oli 74 % ja jätehuollon osuus 23,5 %. Loput toimintatuotoista sisälsivät kuntaosuudet ja muut tuotot, kuten vuokratuotot. Kuljetettu jätemäärä kasvoi 3,4 % ja astiatyhjennyksiä tehtiin 3,5 % enemmän kuin edellisellä tilikaudella. Toimintakulut olivat 200,2 miljoonaa €, josta henkilöstökulut 55,6 miljoonaa, palvelujen ostot 109,9 miljoonaa, materiaalihankinnat 29,1 miljoonaa ja muut toimintakulut 5,6 miljoonaa €. Toimintakate oli 261,4 miljoonaa €. Rahoitustuotot ja -kulut olivat yhteensä 82,3 miljoonaa €, josta rahoitustuotot olivat 1,5 miljoonaa € ja rahoituskulut 83,8 miljoonaa €. Rahoitustuottoihin sisältyy 0,4 miljoonan € osinkotulot HSY:n tytäryhtiö Uudenmaan Voima Oy:ltä. Rahoituskuluista suurin osa, 59,8 miljoonaa € jäsenkunnille perustamislainoista maksettuja korkoja. Lisäksi peruspääoman korkoa maksettiin jäsenkunnille vuonna 2024 yhteensä 5,0 miljoonaa €.

x 1 000 eur	TP 2024	TA 2024 muutosten jälkeen	Ero TP-TA muutosten jälkeen	Tot-% TP/TA	TP 2023	Talousarvio- muutokset	Alkuperäinen talousarvio
TOIMINTATUOTOT (+)	458 938	446 331	12 608	102,8 %	421 658	0	446 331
Myyntituotot	447 685	437 164	10 521	102,4 %	413 036	0	437 164
Vedenmyyntituotot	112 698	110 920	1 778	101,6 %	102 687	0	110 920
Jätevesituotot	134 335	131 184	3 151	102,4 %	121 763	0	131 184
Perusmaksut	59 032	58 039	993	101,7 %	50 098	0	58 039
Vesihuollon liittymismaksut	15 022	13 500	1 522	111,3 %	16 220	0	13 500
Jätteen kuljetusmaksut	93 167	91 245	1 922	102,1 %	89 936	0	91 245
Jätteen käsittelymaksut	8 229	8 410	-181	97,8 %	7 849	0	8 410
Muut Myyntituotot	25 202	23 866	1 336	105,6 %	24 484	0	23 866
Kuntaosuudet	4 689	4 689	0	100,0 %	4 486	0	4 689
Maksutuotot	341	301	40	113,2 %	325	0	301
Tuet ja avustukset	783	767	16	102,1 %	731	0	767
Muut toimintatuotot	5 441	3 410	2 031	159,5 %	3 080	0	3 410
Vuokratuotot	2 353	2 320	33	101,4 %	2 143	0	2 320
Muut toimintatuotot	3 087	1 090	1 997	283,3 %	937	0	1 090
						0	0
VALMISTUS OMAAN KÄYTTÖÖN	2 662	1 953	709	136,3 %	2 565	0	1 953
						0	0
TOIMINTAKULUT (-)	-200 200	-218 274	18 075	91,7 %	-205 000	-5 580	-212 694
Henkilöstökulut	-55 564	-54 655	-909	101,7 %	-54 846	0	-54 655
Palkat ja palkkiot	-45 906	-44 825	-1 082	102,4 %	-45 252	0	-44 825
Henkilösivukulut	-9 658	-9 830	173	98,2 %	-9 594	0	-9 830
Palvelujen ostot	-109 861	-121 074	11 213	90,7 %	-108 787	-5 580	-115 494
Jätteen kuljetuspalvelujen ostot	-39 972	-40 936	964	97,6 %	-37 706	-2 800	-38 136
Muiden palvelujen ostot	-69 889	-80 138	10 249	87,2 %	-71 081	-2 780	-77 358
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-29 125	-33 714	4 589	86,4 %	-31 309	0	-33 714
Ostot tilikauden aikana	-29 206	-33 714	4 508	86,6 %	-31 424	0	-33 714
Varastojen muutos	81	0	81	-	115	0	0
Pakollisten varausten muutos	8 949	8 153	796	109,8 %	6 237	0	8 153
Muut toimintakulut	-14 599	-16 984	2 386	86,0 %	-16 295	0	-16 984
Vuokrat	-9 460	-10 032	573	94,3 %	-8 939	0	-10 032
Jätevero	-18	-10	-8	177,6 %	-22	0	-10
Muut toimintakulut	-5 121	-6 942	1 821	73,8 %	-7 334	0	-6 942
						0	0
TOIMINTAKATE	261 400	230 009	31 391	113,6 %	219 223	-5 580	235 589
						0	0
RAHOITUSTUOTOT JA -KULUT	-82 309	-84 691	2 382	97,2 %	-76 026	0	-84 691
Korkotuotot	807	0	807	-	129	0	0
Muut rahoitustuotot	666	365	301	182,4 %	2 323	0	365
Korkokulut	-78 641	-79 866	1 225	98,5 %	-73 339	0	-79 866
Perustamislainojen korot jäsenkunnille	-59 830	-58 831	-999	101,7 %	-59 811	0	-58 831
Muut korkokulut	-18 811	-21 035	2 224	89,4 %	-13 529	0	-21 035
Korvaus peruspääomasta	-5 050	-5 050	0	100,0 %	0	0	-5 050
Muut rahoituskulut	-91	-140	49	64,7 %	-89	0	-140
						0	0
UUOSIKATE	179 091	145 318	33 773	123,2 %	143 197	-5 580	150 898
						0	0
POISTOT	-154 263	-150 145	-4 118	102,7 %	-155 942	0	-150 145
						0	0
SATUNNAISET ERÄT	0	0	0	-	0	0	0
TILIKAUDEN TULOS	24 828	-4 827	29 655	-514,4 %	-12 745	-5 580	753
						0	0
Poistoeron muutos	65	65	0	100,0 %	113	0	65
Vapaaehtoisten varausten muutos	0	0	0	-	0	0	0
Tuloverot	-954	0	-954	-	1 018	0	0
						0	0
TILIKAUDEN YLI-/ALIJÄÄMÄ	23 940	-4 762	28 702	-502,7 %	-11 614	-5 580	818

Taulukko 3. Tuloslaskelma

Investointien toteutuminen

Vuonna 2024 HSY:n vesihuollon investointien kustannukset toteutuivat merkittävästi alle budjetin. Lopullinen vesihuollon investointien toteuma oli 43 miljoonaa € alle vuoden 184,1 miljoonan € talousarvion. Suurimmat alitukset budjettiin nähden olivat kaupunkilähtöisissä investoinneissa sekä kiinteistöinvestoinneissa. Muuten investoinnit toteutuivat suunnitelman mukaisesti ja varsinkin verkostosaneerausten osalta oltiin kaikkien aikojen korkeimmalla tasolla. Verkostosaneerausten toteuma oli yhteensä 56 miljoonaa €.

Jätehuollon investoinnit olivat yhteensä 21 884 095 €, alittaen hyväksytyn toiminta- ja talousarvion 490 905 €. Jätehuollon investointimäärärahaa päätettiin (yhtymäkokous 29.11.2024 § 11) korottaa 500 000 € 22 375 000 euroon, kun ennakoitiin biokaasulaitoksen Mäddätteen hyödyntäminen maataloudessa -hankkeen rakennusteknisten töiden toteutuvan arvioitua nopeammin ja kustannusten siten painottuvan vuoden 2025 sijaan enemmän vuodelle 2024.

x 1 000 euroa	TP 2024	TA 2024 Muutosten jälkeen	Ero TP-TA muutosten jälkeen	TP/TA muutosten jälkeen %	TP 2023	TA 2024 muutokset	Alkuperäinen TA 2024
Vesihuolto	141 111	184 000	-42 889	76,7 %	161 721	0	184 000
Jätehuolto	21 884	22 375	-491	97,8 %	22 665	500	21 875
Seutu- ja ympäristötieto	425	470	-45	90,4 %	225	0	470
Tukipalvelut	700	2 075	-1 375	33,7 %	207	0	2 075
Asiakaspalvelu	0	0	0	-	8	0	0
Johto, ohjaus ja kehittäminen	2	260	-258	0,8 %	709	0	260
INVESTOINNIT YHTEENSÄ	164 122	209 180	-45 058	78,5 %	185 536	500	208 680

Taulukko 4. Investointien toteutuminen

Kokonaisuudessaan investoinnit toteutuivat 45 miljoonaa € pienempinä verrattuna talousarvioon ollen n. 21 miljoonaa vähemmän kuin edellisellä tilikaudella (taulukko 4).

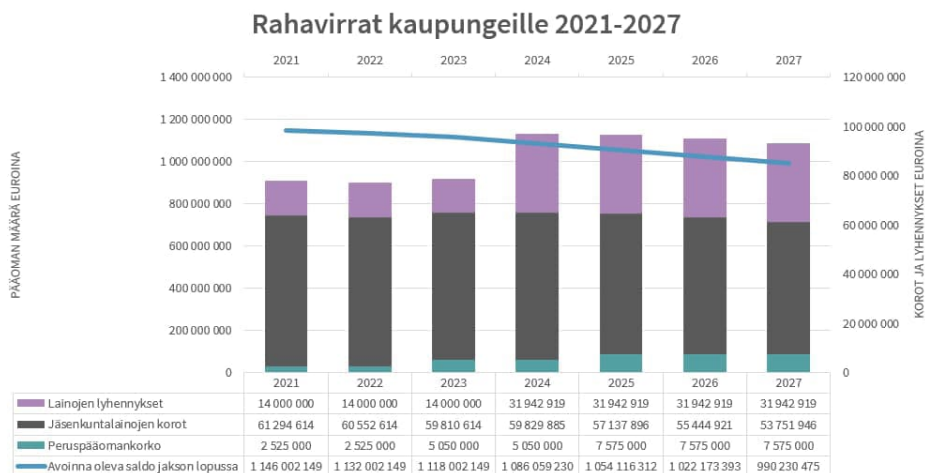
Rahoitusosan toteutuminen

x 1 000 euroa	TP 2024	Alkuperäinen TA 2024	TA 2024	Ero TP- TA	TP 2023
Toiminta ja investoinnit					
Toiminnan rahavirta					
Vuosikate	179 091	150 898	145 318	33 773	143 197
Satunnaiset erät	0	0	0	0	0
Tulorahoituksen korjauserät	-9 903	-8 153	-8 153	-1 750	-5 218
Investointien rahavirta				0	
Investointimenot	-171 971	-211 830	-212 330	40 359	-191 659
Rahoitusosuudet investointeihin	7 850	3 150	3 150	4 700	6 123
Pysyvien vastaavien hyödykkeiden luovutustulot	0	0	0	0	0
Toiminnan ja investointien rahavirta	5 067	-65 935	-72 015	77 082	-47 557
Rahoitus					
Lainakannan muutokset					
Pitkäaikaisten lainojen lisäys	184 000	184 000	184 000	0	160 000
Pitkäaikaisten lainojen vähennys	-104 148	-104 698	-104 698	550	-81 415
Lyhytaikaisten lainojen muutos	-62 000	-12 500	-12 500	-49 500	-18 000
Oman pääoman muutokset	4 834	0	0	4 834	0
Muut maksuvalmiuden muutokset	5 110	0	0	5 110	-13 330
Rahoituksen rahavirta	27 796	66 802	66 802	-39 006	47 256
				0	
Vaikutus maksuvalmiuteen	32 863	868	-5 212	38 075	-302
Kassavarojen muutos					
Kassavarat 31.12.	43 120	12 102	6 022		10 257
Kassavarat 1.1.	10 257	11 234	11 234		10 559

Taulukko 5. Rahoituslaskelma

Vuonna 2024 vuosikate oli 179,1 miljoonaa €, joka ei riittänyt kattamaan kuntayhtymän lainojen lyhennyksiä ja investointitasoa. Tilikauden aikana nostettiin uutta pitkäaikaista lainaa 184 miljoonaa €. Vanhoja lainoja lyhennettiin 104 miljoonalla eurolla. Lyhytaikaisia maksuvalmiusluottoja (kuntatodistusohjelma) nostettiin tarpeen mukaan. Tilikauden päättyessä lyhytaikaisia maksuvalmiusluottoja ei ollut käytössä. Vaikka HSY:n taloussuunnitelma näyttää ylijäämäistä tulosta 2024-2026, velkaantuminen jatkuu, mutta hidastuu strategian mukaisesti. Vuonna 2024 toiminnan ja investointien rahavirta oli pääosin investointien kausivaihtelun ja alhaisemman investointitason takia 5,1 milj. euroa positiivinen.

Jäsenkuntalainojen osuus koko vieraasta pääomasta on 51 % (1 086 m€). Merkittävin osa omistajakaupungeille maksettavista rahavirroista koostuu jäsenkuntalainojen koroista. Tilikaudesta 2024 lähtien myös lyhennysten osuus kasvoi 17,9 miljoonalla eurolla ja ennusteen mukaan jäsenkuntalainojen lyhennykset pysyvät tällä tasolla lähitulevaisuudessa (kuvaaja 3).

Rahavirrat kaupungeille vuosina 2010-2024

Jäsenkuntalainojen korot	Jäsenkuntalainojen lyhennykset	Peruspääoman korko	Yhteensä
932 805 079,03	101 942 918,54	15 150 000,00	1 049 897 997,57

Kuvaaja 3. Rahavirrat omistajille

Sitovien määrärahojen toteutuminen

Yhtymäkokous hyväksyi 17.11.2023 HSY:n toiminta- ja taloussuunnitelman vuosille 2024–2026 sekä talousarviovuotta 2024 koskevat sitovat määrärahat. Yhtymäkokous hyväksyi 29.11.2024 Jätehuollon osalta sitovien toimintameno- ja investointimenomäärärahojen muutoksen. Taulukossa 6 on esitetty luvut yhtymäkokouksen hyväksymä muutos huomioiden. Vuoden 2024 sitovat määrärahat eivät ylittyneet.

x 1 000 euroa	TP 2024	TA2024 muutosten jälkeen	Ero TP-TA muutosten jälkeen	TP/mTA %	Alkuperäinen TA	TA-muutokset
Vesihuolto						
Toimintamenot	107 658	124 385	-16 727	86,6 %	124 385	0
Investointimenot (netto)	141 111	184 000	-42 889	76,7 %	184 000	0
Jätehuolto						
Toimintamenot	90 790	92 688	-1 898	98,0 %	87 108	5 580
Investointimenot (netto)	21 884	22 375	-491	97,8 %	21 875	500

*) Sitovat investointimenot ovat investointeja, joista on vähennetty poistojen perustana käytettävää hankintamenoa pienentävät ulkopuoliset rahoitusosuudet.

Taulukko 6. Määrärahojen toteutuminen

Arviointikohteet

Jätehuollon resurssitehokkuus

Resurssitehokkuuden tavoitteet

Jätehuollon resurssitehokkuuteen liittyy strateginen päämäärä ”Kiertotalouden keskiössä”, jonka mittareita ovat kiinteistöiltä kerätyn sekajätteen määrä kg/asukas vuodessa sekä kotitalousjätteen kierrätysaste - %. Sekajätteen määrän on tarkoitus vähentyä strategiakauden kuluessa ja kierrätysasteen nousta. Strategisten päämäärien toteuttamisen tueksi on asetettu ohjelmakokonaisuuksia ja jätehuollon strategista päämäärää tukee saman niminen ohjelma, ”Kiertotalouden keskiössä”.

HSY:ssä resurssitehokkuuden päämäärät liittyvät HSY:n palveluihin ja niiden kehittämiseen, energiatehokkuuteen ja uusiutuvaan energiaan, ravinteiden kiertoon, jätteiden hyötykäyttöön sekä ilmastovaikutusten hillintään ja sopeutumiseen. Kiertotalous on tapa toteuttaa resurssitehokkuutta tuotteiden ja materiaalien osalta koko arvo- tai palveluketjussa.

HSY saavutti Kuntien energiatehokkuussopimukseen perustuvan tavoitteen vuoden 2022 toimenpiteiden avulla kolme vuotta etuajassa. Tavoitteena oli 7,5 %:n kokonaissästö verrattuna vuoteen 2015 saavutettuna vuoteen 2025 mennessä. Säästötoimenpiteiden vaikutukset olivat yli 18 GWh vuositasolla. Jätehuollossa toteutettiin energiatehokkuustoimenpiteitä vuosina 2017-2023 yhteensä 2,8 GWh. Jätehuollon nettoenergiaomavaraisuus oli 2023 150 %.

Yksi esimerkki jätehuollon resurssitehokkuutta parantavasta hankkeesta on ”Mädäte maatalouteen”- hanke. Sen tavoitteena on tehostaa nykyisen biokaasulaitoksen käsittelykapasiteetin hyödyntämistä ja mahdollistaa ravinteiden ja hiilen tehokkaampi kierrätys maatalouskäytössä. Hanke kasvattaa biokierrätyksen uusiutuvan energian tuotantoa, vähentää biojätteen käsittelyn aiheuttamaa ympäristökuormaa ja parantaa biokierrätyksen taloudellisuutta.

Kiertotalouden keskiössä -strategiaohjelma

HSY:n strategian 2030 ”Yhdessä kestävään huomiseen” tavoitteina ovat nostaa seudullista kierrätysastetta ja vähentää sekajätteen määrää. Osana ympäristövastuuta pyritään vahvistamaan seudullista kiertotaloutta ja huomioidaan koordinointi, kehittäminen ja tiedolla johtaminen. Ravinteiden kiertotalous ja kiertotalousnäkökulmat huomioidaan hankinnoissa ja rakentamisessa. Kiertotalouden keskiössä -ohjelmassa pyritään tehostamaan biojätteen erilliskeräystä palvelutarjontaa laajentamalla. Asukkaita motivoidaan tehostamaan jätelajittelua viestinnän ja neuvonnan keinoin.

Ohjelman yhtenä kärkihankkeena on biojätteen erilliskeruun laajentaminen. Tarkasteluhetkellä biojätteen erilliskeruun laajentaminen on toteutettu ja biojäteastiat on viety kaikkiin niihin 1-5 huoneiston kiinteistöihin, jotka eivät ole tehneet kompostointi-ilmoitusta. Biojätteen erilliskeräystä koskevan kärkihankkeen seurannassa vuoden 2024 aikana on havaittu, että biojätteen saanto on kasvanut, mutta suhteellinen tehokkuus laskenut: tapahtuu hukkanoutoja, kun kaikki astian tilanneet eivät kuitenkaan käytä astiaa. Kotitalouksien sekajätteen koostumusta koskevan, syksyllä 2024 toteutetun tutkimuksen tulokset valmistuivat tammikuussa 2025. Tutkimuksen mukaan sekajätettä syntyy pääkaupunkiseudun kotitalouksissa keskimäärin 125,6 kg vuodessa asukasta

kohti. Määrä on vähentynyt noin 3,3 % edelliseen, vuonna 2021 toteutettuun tutkimukseen verrattuna. Biojätteen osuus sekajätteestä on keskimäärin 33,1 % eli noin 42 kg asukasta kohden vuodessa. Sekalaisten jätteiden osuus sekajätteestä on 16,9 % eli noin 21,3 kg/as/v. Muovin osuus sekajätteestä on keskimäärin 15,9 % eli noin 20 kg/as/v, mikä on noin 2,8 kg/as/v enemmän kuin vuoden 2021 tutkimuksessa. Sekajätteestä suurin osa, yli 70 prosenttia, olisi ollut mahdollista lajitella ja kierrättää kotitalouksien toimesta. Vuonna 2021 tehdyn tutkimuksen mukaan selkeästi suurin yksittäinen jätejake kotitalouksien sekajätteessä oli biojäte. Biojätteen osuus sekajätteestä oli 2021 keskimäärin 39,4 % eli noin 51 (kg/as) /a.

Ohjelman toisena kärkihankkeena ovat neuvonnan ja viestinnän toimet jätelajittelun tehostamiseksi kotitalouksissa 2023–2024. Hanke keskittyy neuvonnan ja viestinnän vaikuttavimpien keinojen löytämiseen kotitalouksien kierrätystoimien tehostamiseksi. Hanke kattaa asiakas- ja uutiskirjeet, kompostointikurssit, infopisteet tapahtumissa ja kirjastoissa ja kierrätyslähettiläiden (asukasaktiivien) määrän kasvattamisen.

Seudullinen tiedontuotanto kiertotaloudesta

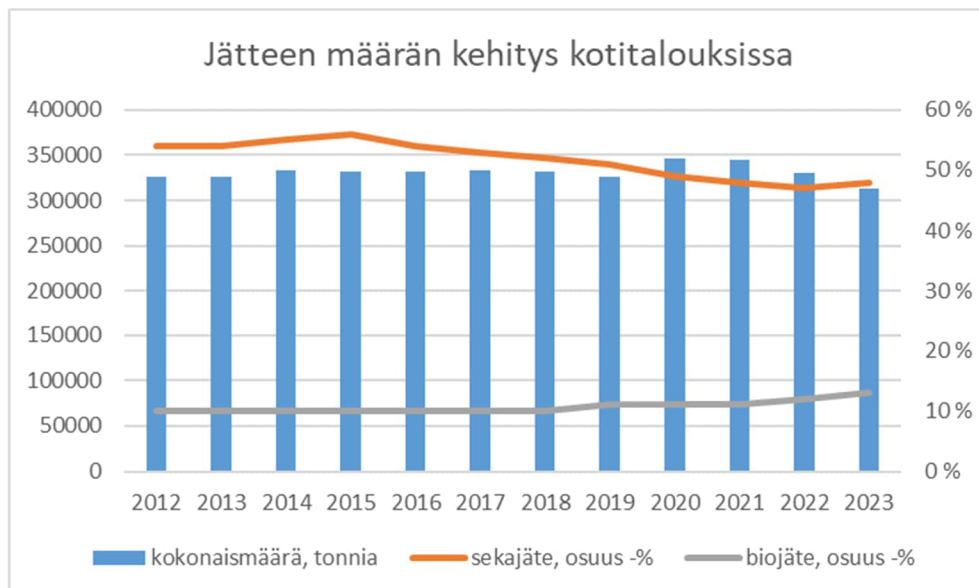
Jätehuollon toimialalla tuotetaan vuosittain tilasto seudulla syntyneistä jätteistä ja niiden kierrätysasteista. Tiedonkeruuseen liittyviä haasteita ovat se, että tietoja kerätään monelta eri taholta ja tiedonkeruu ei ole automatisoitavissa ja saatavana oleva tieto ei ole välttämättä laadultaan eheää, täydellistä ja aukotonta. Parillisina vuosina lasketaan vain yhdyskuntajätteet ja parittomina vuosina sekä yhdyskuntajätteet että muut sektorit.

Yrityksiä koskeva tieto kerätään yritysten omista jäteraporteista, sekä tarpeen mukaan HSY:n omista järjestelmistä. Tietojen keruuta varten tehdään myös suunnattu kysely jätemääristä, johon voi vastata myös jakamalla raportit. Saadut tiedot yhdistetään ja ne suhteutetaan henkilöttyövuosiin ja kun tieto yleistetään, saadaan seutukohtainen kokonaistilasto ja alueella tuotettu jätemäärä henkilöä kohden.

Kotitalousjätteiden määristä saadaan tarkimmat tiedot, jotka kuitenkin myös täytyy yhdistellä eri lähteistä kuten mm. HSY:n kiinteistökeräyksestä ja Sortti-asemien tiedoista ja Rinki-kierrätyspisteiden tiedoista. Tietoja joudutaan myös osittain arvioimaan asukas- tai kiinteistötyypin perusteella. Palvelu- ja elinkeinotoiminnan jätemäärät joudutaan arvioimaan otoksen perusteella. Nämä tiedot yhdistämällä saadaan tarpeisiin riittävästi vastaava kuva seudullisista yhdyskuntamääristä, mutta data ei ole täysin aukoton, sillä muiden (yksityisten) jätehuolto-operaattoreiden kautta kulkevien jätteiden määriä ei saada ilman niitä käyttävien yritysten suostumusta. Resurssisyydestä ei pystytä kysymään näitä määriä seudun jokaiselta toimijalta.

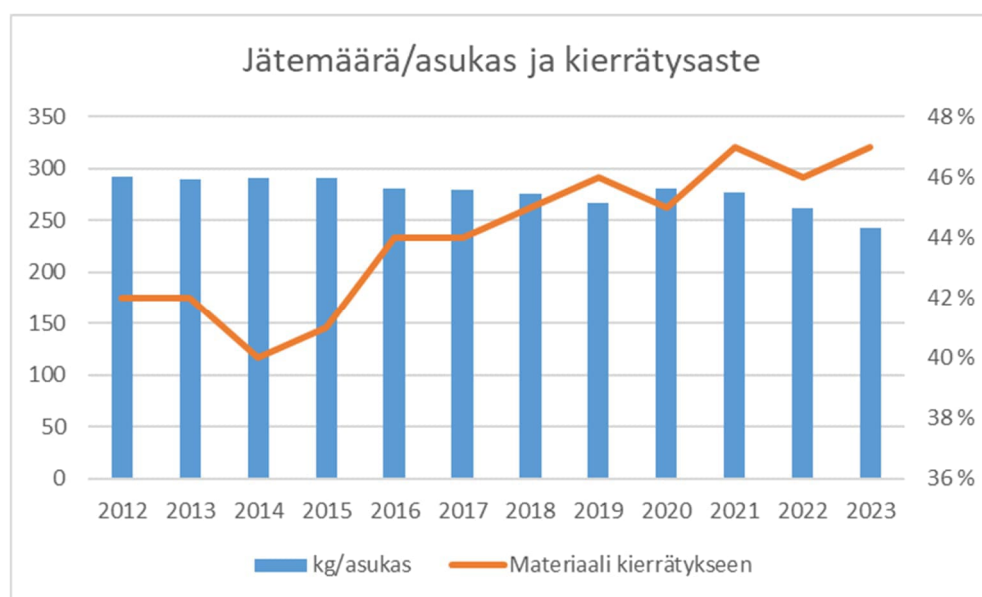
Muiden sektorien, kuten teollisuuden ja maa- ja vesirakentamisen jätemäärien laskentaan liittyy myös epävarmuutta. Teollisuuden tiedot perustuvat yritysten Ylva- ilmoituksiin ja HSY:n tekemiin jätemääräkyselyihin, joten epävarmuus vähäistä tai korkeintaan kohtalaista. Energiasektorin tiedot perustuvat yritysten Ylva- ilmoituksiin, otos on kattava, eli epävarmuus on hyvin vähäistä. Viemäri- ja jätevesihuollon tiedot perustuvat HSY:n oman ydintekemisen kautta saatavaan tietoon, joka on kattavaa ja näihin liittyvä epävarmuus on hyvin vähäistä. Talonrakentamisen tiedot perustuvat VTT:n kanssa kehitettyyn laskentamalliin, jonka pohjaoletuksiin liittyy kohtalaista epävarmuutta, johtuen rakennusjätteistä yleisesti koskevasta epävarmuudesta (määräoletukset, rakennusosien käsittely (purku-, korjaus- vai uudisrakentaminen) ja luokittelun haasteet, vakiintuneen seurannan puute). Maa- ja vesirakentamisen tiedot perustuvat jäsenkuntien antamaan tietoon siirretyistä/käsitellyistä maamassoista. Vuotuinen vaihtelu määrien osalta voi olla suurtakin, mikä voi hankaloittaa tulosten tulkintaa. Epävarmuus näihin tietoihin liittyen on vähäistä tai kohtalaista.

Kuvaajasta 4 ilmenevät kotitalousjätteen kokonaismäärän kehitys vuositason tasolla sekä bio- että sekajätteen osuus. Vuosien 2020 ja 2021 jätemäärät olivat korkeammat verrattuna aikaisempiin vuosiin ja vuoden 2022 kokonaismäärä jäi korkeammalle tasolle kuin koronavuosia edeltänyt toteuma. Sekajätteen osuudessa on maltillinen laskeva kehitys vuodesta 2015 eteenpäin, mutta vuonna 2023 se oli yhden prosenttiyksikön suurempi, kuin 2022 ollen 48 %. Biojätteen osuudessa ei ole tapahtunut merkittäviä muutoksia.

Kuvaaja 4. Kokonaisjätemäärän kehitys kotitalouksissa

Asukaskohtaisesti lasketun kotitalousjätteen jätemäärän ja kierrätysasteen kehitys ilmenee kuvaajasta 5. Asukaskohtaisessa jätemäärässä on laskusuuntainen kehitys pois lukien vuosi 2020. Kierrätysasteen kehitys on ollut noususuuntaista vuodesta 2014 lähtien, mutta vuosina 2020 ja 2022 kierrätysaste laski verrattuna edelliseen vuoteen.

Kuvaaja 5. Asukaskohtainen jätemäärä ja kierrätysasteen kehitys.

Ekomo-toiminta

Yksi käytännön resurssitehokkuuden toteuttamistavoista on Ekomo-toiminta Ämmässuon ekoteollisuuskeskuksessa sekä Seutulan ja Kivikon toimipisteissä. Toimipisteissä tarjotaan yrityksille alueita ja infrastruktuuria, materiaaleja, yhteistyöverkoston ja palveluita, kuten kone- ja punnituspalveluita. Ekomo-yhteistyön tavoitteena on tarjota puitteet materiaali- ja resurssitehokkaalle toiminnalle ja yhdistää eri toimijoita kehittämään yhdessä uusia ratkaisuja kiertotalouteen. Tavoitteina ovat, että Ekomo-yritykset tekevät sekä HSY:n että toistensa kanssa yhteistyötä. Yhden yrityksen jäte tai sivuvirta voi olla toisen yrityksen raaka-aine. Ekomo-toiminta edistäisi tutkimus- ja kehitystoimintaa, pilotointia ja testausta.

Vuosina 2023-2024 Ekomo-toiminnassa on mukana 26 sopimuskumppania. Osa yrityksistä toimii HSY:n ympäristöluvalla ja osa omallaan. Ekomo-toiminnan indikaattorit ja mittarit on esitetty kuvassa 1.

Ekomon indikaattorit ja mittarit

Materiaalivirrat ja niiden hyötykäyttö	• Ekomo-toimijoiden vastaanottamat materiaalit (tonnit, punnitusten lukumäärä) • Ekomo-toimijoiden alueelta ulos toimittamat materiaalit (tonnit, punnitusten lukumäärä) • Materiaalien hyötykäyttö • materiaalihyötykäyttö (tonnit ja hyötykäyttöaste) • energiahyötykäyttö (tonnit ja hyötykäyttöaste)
Teolliset symbioosit	• Ekomo-toimijoiden välillä siirtyneiden eri materiaalivirtojen lkm ja niiden tonnimäärät • Yhteistyöpalaverien lukumäärä
Kiertotalouden edistäminen	• Innovatiivisuus: pilotoinnit ei/kyllä (lukumäärä) • Ekomo-kumppanuuksien lukumäärä
Toiminnan ympäristövaikutukset	• Poikkeamailmoitusten lukumäärä
Uusiutuvan energian tuotanto	• Uusiutuvan energian tuotanto Ekomo-alueilla
Työturvallisuus	• Turvallisuushavainnot • Läheltä piti -tilanteet • Ekomo-toimijoille sattuneet tapaturmat

Kuva 1. Ekomon indikaattorit ja mittarit

Ekomon toimintaan ei liity suoraan strategisia päämääriä, mutta toiminta ja -taloussuunnitelman 2024-2026 mukaan HSY:n jätehuollon oman toiminnan rinnalla Ämmässuon ekoteollisuuskeskuksen infrastruktuuria hyödynnetään Ekomo-mallin mukaisella yritys-yhteistyöllä sekä tutkimus- ja kehityshankkeissa. Ekoteollisuuskeskuksen toiminta on toiminta- ja taloussuunnitelman mukaan merkittävästi alijäämäistä ja suunnittelukaudella jatketaan työtä uusien tulovirtojen löytämiseksi, olemassa olevan infrastruktuurin tehokkaammaksi hyödyntämiseksi sekä toiminnan tehostamiseksi.

HSY on mukana myös yhtenä projektipartnerina kansainvälisessä Cheers4you EU-hankkeessa 2024-2028. HSY:n tavoitteena projektissa on kehittää Ekomo-toimintaa, kuten vaihtaa tietoa ja kokemuksia hankkeen kiertotalouskeskittymien välillä, yhdistää sidosryhmiä Euroopassa, kehittää Ekomon yritys- ja oppilaitosyhteistyötä sekä alueen energiatehokkuutta ja lisätä Ekomon tunnettua sekä tietoisuutta kiertotalouden tärkeydestä ja mahdollisuuksista. Lisäksi tavoitteina ovat uusien Ekomo-yhteistyöprojektien edistäminen ja Ekomo-kumppanien kommunikaation ja

yhteistyön kehittäminen. HSY:n osuus hankkeen budjetista on n. 210 000 € (tuki 80 %). Hankkeelle myönnetty kansallista vastinrahaa Lapin liitolta (70 % omavastuuosuudesta).

Tarkastuslautakunnan arvio, jätteiden lajitteluun liittyvä viestintä

Uusimman (2024) sekajätteen koostumustutkimuksen mukaan sekajätteestä suurin osa, n. 70 %, olisi ollut mahdollista lajitella ja biojätteen osuus sekajätteen joukossa oli n. 33 %. Tarkastuslautakunta kehottaa kiinnittämään huomioida asukkaiden valistukseen lajittelun myönteisistä kustannusvaikutuksista, jotta lajittelu tehostuisi. Kaikki asukkaat eivät ole suoraan HSY:n asiakkaita ja tällöin kustannusvaikutukset voivat jäädä kaukaisemmaksi esimerkiksi taloyhtiöiden asukkaille.

Tarkastuslautakunta kehottaa myös arvioimaan neuvonnan ja viestinnän toimien vaikuttavuutta, jotta kiertotalouteen liittyvät strategiset tavoitteet saavutettaisiin ja voidaan kehittää toiminnan tuloksellisuutta ja tarkoituksenmukaisuutta.

Varautuminen, huoltovarmuus ja riskienhallinta

Ajankohtaiset kehittämistoimet

Muuttuneen turvallisuustilanteen takia turvallisuuteen on kiinnitetty erityistä huomiota. HSY:n turvallisuuspolitiikka on hyväksytty 16.2.2024. Turvallisuustoiminnan tavoitteena on varmistaa HSY:n tuotannon ja toiminnan häiriöttömyys kaikissa olosuhteissa. Toiminnalla suojataan asiakkaita, henkilöstöä, omaisuutta, mainetta, tietoa ja ympäristöä onnettomuuksilta ja erilaisilta sisäisiltä ja ulkoisilta riskitekijöiltä. Tämän lisäksi sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan järjestämistä koskeva ohje on päivitetty. Turvallisuustoiminta näkyy myös HSY:n strategisissa tavoitteissa 2024 ja strategiaan 2030 liittyvissä kärkihankkeissa. Kärkihankkeita ovat kokonaisturvallisuuden kehittäminen, kyberturvallisuuskokonaisuuden kehittäminen ja varautumiskypsyys kehittäminen.

Strategia

Strategiseen painopisteeseen ”asukaskokemus” kuuluu yhtenä päämääränä turvattu juomavesi. Turvattu juomavesi -päämäärää mitataan toimintavarmuusindeksillä (1-5), jolle on asetettu tavoitteeksi tilikaudelle 2024 4,4. Indeksiin sisältyvät kulutuskeskeytysaika, kriittisten päävesijohtojen putkirikot (kpl/a), kahdesta suunnasta varmennetun vedenjakelun piirissä olevat asukkaat (%), veden tuotannon kapasiteetti häiriötilanteessa (%) ja kyberturvallisuus.

Kokonaisturvallisuuden kehittämisen kärkihankkeen tavoitteita ovat, että turvallisuusjohtaminen on vakiintunutta toimintaa ja fyysistä turvallisuutta, henkilöturvallisuutta ja organisaation turvallisuusosaamista kehitetään. Päätehtävinä kuluvana vuonna ovat mm. turvallisuusnäkökulman huomioimisen kehittäminen hankinnoissa ja investointihankkeissa sekä turvallisuuteen liittyvän koulutuksen kehittäminen.

Kyberturvallisuuden kokonaiskehittämisen tavoitteina ovat kyberturvallisuuden kehittäminen vastaamaan lainsäädännön vaatimuksia sekä tietohallinnon roolin mahdollistaminen tietoturvan johtamisessa. Vuonna 2025 päätehtävät liittyvät NIS2-direktiivin vaatimusten huomioiseen ja vesilaitosten yhteishanke VESKY jatkuu vielä vuoden 2025 aikana. Lisäksi yksi vuoden 2025 päätehtävistä on siirtyminen tietoturvastuiden mukaiseen toimintamalliin.

Varautumiskypsyyskehittämisessä kasvatetaan koko HSY:n varautumistason kypsyttä sekä kehitetään poikkeusolojen valmiutta ja operatiivista riskienhallintaa. Kuluvana vuonna kiinnitetään huomiota varautumissuunnitelmakokonaisuuden suunnitteluun ja itse suunnitelmien päivittämiseen, sekä valmiussuunnitteluun ja häiriöiden luokittelumallin jalkauttamiseen koko organisaatioon.

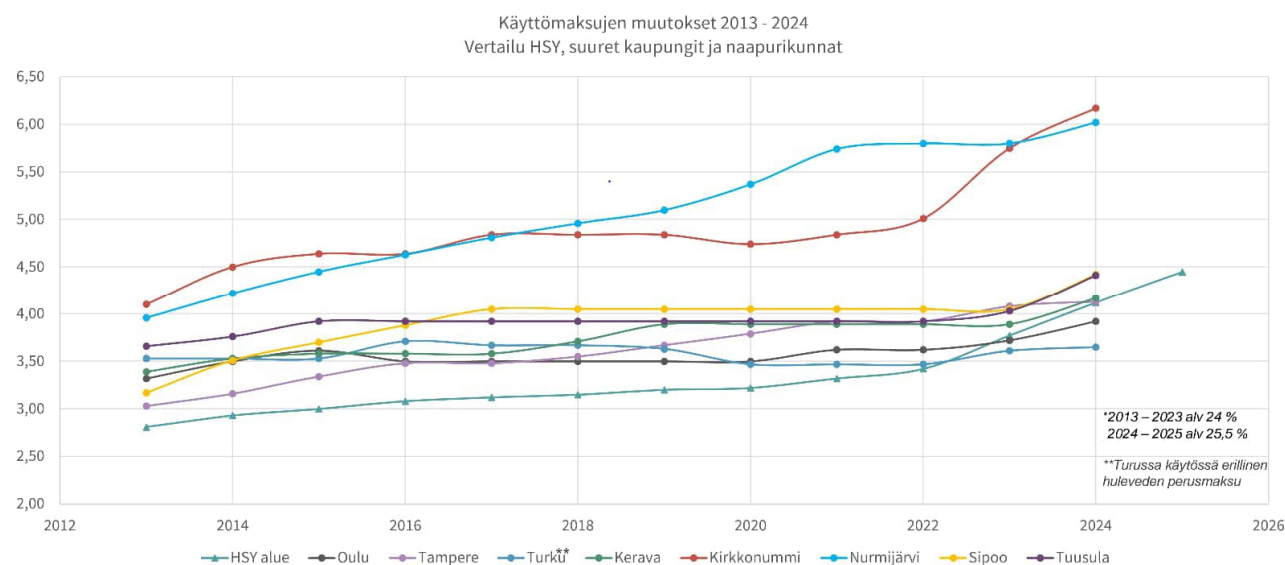
Tarkastuslautakunnan arvio

Tarkastuslautakunta on tyytyväinen saamiinsa selvityksiin, eikä lautakunnalla ole arviointikohteeseen liittyviä huomioita tai suosituksia.

Vesi- ja jätehuollon taksat ja maksut

Vesihuollon maksujen muutokset

HSY:n hallitus hyväksyi vesihuollon käyttö-, liittymis- ja perusmaksujen korotukset vuodelle 2025 14.10.2024. Korotukset perustuivat talouden tasapainottamisen ohjelmaan ja talousmalliin. Talousjäteveden käyttömaksuja korotettiin 8 %. Käyttömaksu määräytyy käytetyn veden ja poisjohdetun jäteveden määrän perusteella ja niillä katetaan toiminnan muuttuvia kustannuksia. Perusmaksujen korotus oli 13 %. Perusmaksu on kiinteä kuukausimaksu, joka määräytyy kiinteistön koon, käyttötarkoituksen ja käytetyn palvelun perusteella. Perusmaksulla katetaan verkoston ylläpidon, huollon ja rakentamisen kustannuksia. Kerrostalojen liittymismaksuja nostettiin 10 % ja muiden kiinteistöjen osalta 25 %. Liittymismaksut on tarkoitettu kattamaan uuden verkoston rakentamista. Liittymismaksujen korotuksiin on päädytty, koska maksut eivät ole riittäneet kattamaan HSY:n toiminta-alueen alueverkostojen rakentamista. Vesihuollon palvelumaksut vuorostaan koskevat kertaluonteisia töitä, kuten mittariluentaa. Kuvaajassa 6 on esitetty käyttömaksujen muutokset HSY:n, suurten kaupunkien ja naapurikuntien välillä.

Kuvaaja 6. Käyttömaksujen muutokset

HSY:n tekemät korotukset ovat olleet matalimpien joukossa vuoteen 2022 asti. Vertailtaessa käyttö- ja perusmaksun korotusta vuodelle 2024, se on keskimääräisesti samalla tasolla verrattuna

aiempaan vuoteen (15 %). Vesitaksan korotuksessa nähdään selvä muutos 2024 vuoden 2023 tapaan verrattaessa sitä edeltävien kausien (2021-22) keskimääräiseen korotukseen, joka oli noin 3 %.

Vesihuollon taloussuunnittelu ja tavoitteet maksujen kehitykselle

Vesihuollon maksujen pohjana on pitkän aikavälin talousmallinnus, jossa investoinnit toimivat määrittävänä tekijänä. Investointiohjelma on laadittu aina vuoteen 2044 asti. Perusmaksuja, kiinteää osuutta, on tarkoitus korottaa vähitellen. Tarkasteluhetkellä niiden osuus on 19 % maksuista, kun käyttömaksut kattavat 76 % ja liittymismaksut 5 %. Tämän kautta maksut saadaan vastaamaan paremmin vesihuollon kulurakennetta. Kuvassa 2 on esitetty suunnitellut hinnan korotukset investointiohjelman kaudella valitulla suunnitellulla tasolla. Hinnankorotuksissa käytetty inflaatio-olettama on 2 %. Vesihuollon omavaraisuusasteen tavoitteena on talousmallinnuksen mukaan vahvistua vuodesta 2026 lähtien. Investointimäärä ylittää vuosikatteen vuoteen 2026 asti, mutta sen jälkeen talousmallinnuksen mukaan vuosikate ylittäisi suunnitellut investointimäärät, poikkeuksena vain vuosi 2030.

Kuva 2. Suunnitellut hinnankorotukset

Jätehuollon taksat ja maksut

HSY:n jätemaksut (kustannukset €/m²/kk) olivat koko Suomen tasolla verrattuna halvimpien joukossa vuonna 2024 Kiinteistöliiton vertailun mukaan. Hallitus päätti korottaa vuodelle 2025 kiinteistöjen jäteastioiden tyhjennyshintoja biojätteen osalta 3 %, pakkausjätteen 4 % ja sekajätteen osalta 7,1 %. Astiavuokria ei korotettu. Päädetty korotukset vastasivat kuulutetuksi hyväksytyjä korotuksia. Korotukset ovat olleet talousarvion perustana. Riippuen siitä, kompostoidaanko biojätettä ja mikä on jäteastioiden tyhjennysväli, 1-4 huoneiston kiinteistössä hintojen on esimerkinomaisesti laskettu nousevan 5,7-6,6 % ollen noin 20-24 €/huoneisto vuositasolla. Yli viiden hengen kiinteistöissä korotus olisi vuoteen 2024 verrattuna 4,8-5,8 % ja vuositasolla noin 5-9 €/huoneisto.

Ämmäsuon ekoteollisuuskeskuksessa punnitusmaksua ei korotettu vuodesta 2024, mutta muutamiin hintoihin ja hintahaarukoihin tehtiin muutoksia. Hintojen tai hintahaarukoiden muutokset koskivat asfalttijätettä, loppusijoitettavaa asbestijätettä, eläinten kuivikkeita, puutarhajätteitä, pinnoittamatonta puuta, vieraslajeja sekä käsiteltävää rakennus- ja purkujätettä sekä sekajätettä. Hinnastoon lisättiin uutena jakeena lasikuitu-/komposiittivene. Sortti-asemilla maksutta vastaan otettaviin jätteisiin ei tehty muutoksia. Sortti-asemilla yritysten veloituksille on tavoitteena

kustannusvastaavuus ja kohtuullisen katteen periminen, mutta tämä ei vielä toteudu 2024 päätettyjen, vuotta 2025 koskevien korotusten osalta.

Kokonaisuutena tarkastellen jätehuollon taksa 2024 seuraa maltillista, kaikille jätelajeille yhteistä vuosien 2023 ja 2022 muutaman prosentin korotustasoa.

Tarkastuslautakunnan arvio, vesi- ja jätehuollon taksat ja maksut

Tarkastuslautakunta pitää vesihuoltomaksujen kehitystä hyvänä ottaen huomioon HSY:n vesihuoltoverkoston merkittävä korjausvelka.

Lautakunta kiinnittää kuitenkin huomiota siihen, että maksut eivät edelleenkään riitä kattamaan verkoston päivittämistä ja kunnossapitoa vesihuoltolain edellyttämällä tavalla.

HSY:n TVA- ja palkitsemisjärjestelmä

Työehtosopimukset ja uusi TVA-järjestelmä

HSY:llä sovelletaan KVTES:ia, eli kunnallista yleistä virka- ja työehtosopimusta, kunnallista teknisen henkilöstön virka- ja työehtosopimista ja kunta-alan tuntipalkkaisen henkilöstön työehtosopimusta. Sisäiset toimintaohjeet koskevat TSA-lisän (työsuorituksen arviointiin perustuva henkilökohtainen lisä) myöntämisen periaatteita, matkustusohjetta ja TVA-järjestelmää (tehtävän vaativuuden arviointi) ja kuntayhtymän strategia sisältää henkilöstöä koskevia tavoitteita. HSY:n TVA-järjestelmän uudistus aloitettiin 2017 ja sen soveltaminen aloitettiin 1.2.2024.

Tehtäväkohtaiset palkat määräytyvät uudistetun järjestelmän mukaisesti TS- ja KVTES-sopimusalojen tehtävissä. TVA-palkkausjärjestelmää ei sovelleta TuntiTS- sopimusalan piirissä oleville. Samalla neuvoteltiin palkkakytkeä työnantajan ja henkilöstöjärjestöjen kesken, uudistetun TVA-palkkauksen periaatteet ja työnantaja määritti TVA-tavoitepalkkataulukot. Molemmille TVA-ryhmille on omat palkkaustyöryhmänsä, joiden tehtävä on seurata palkkausjärjestelmän toimivuutta ja tehdä havaintoja ja ehdotuksia kehittämistarpeista. Ryhmissä on mukana työnantajan ja työntekijän edustajia. Kuitenkin KVTESin mukainen TVA-järjestelmä tullaan korvaamaan tasopalkkajärjestelmällä vuonna 2025.

Tarkastuslautakunta kuuli samassa kokouksessa 4.2.2024 sekä henkilöstöjohtajaa, että HSY:n pääluottamusmiehiä. Yhteistyön kuvattiin olevan toimivaa työnantajapuolen ja henkilöstön edustajien välillä.

Palkitsemiskeinot

Työntekijä voi saada henkilökohtaista lisää, eli TSA-lisää osana palkkaansa. Lisäksi HSY:ssä on käytössä kannustus- ja aloitepalkkio. Kannustuspalkkion voi saada erityisen hyvistä työsuorituksista ja aloitepalkkiot ovat keino kehittää toimintaa. Strategiaa viedään käytäntöön laatimalla henkilöstölle vuosittain strategiakortit, joiden toteutuessa suunnitellulla tavalla ja rahoitustilanteen sen salliessa, henkilöstölle voidaan maksaa tulospalkkiota.

Tarkastuslautakunnan arvio, TVA- ja palkitsemisjärjestelmä

Tarkastuslautakunta pitää hyvänä sitä, että TVA- ja TSA-järjestelmiä on kehitetty toimimaan entistä paremmin palkkauksen ja palkitsemisen tukena.

Lautakunta kehottaa kuitenkin kiinnittämään erityistä huomiota siihen, että järjestelmien arvioinnit vastaavat mahdollisimman hyvin ja ymmärrettävästi henkilöstön todellisia työtehtäviä ja vastuita. Tässä työnantajan dialogi työntekijöiden ja heitä edustavien luottamusmiesten kanssa on keskeisessä roolissa.

TVA-järjestelmän käyttöönottoon liittyen tehtiin oikaisuvaatimuksia 73 kpl ja tyytymättömyydenilmaisuja 9 kpl, mikä vastaa yhteensä noin 10 % henkilöstömäärästä vuoden 2024 lopussa.

Asiakastyytyväisyys ja asiakaspalvelu

Asiakaspalvelun laatu ja palautteet

Asiakaskohtaamisen onnistumista mitataan asiakaskohtaamisen mallin mukaisesti. Puhelin- ja verkkolomakeasioinnin kokonaisarvosana oli 4/5 ja 76 % koki saaneensa vastauksen kysymykseensä. Asiakaspalvelu sai kiitosta ystävällisyydestä ja asiantuntevuudesta. Sortti- asemilla asioivien asiakaskokemuksen kokonaisarvosana oli 4,6/5 ja 99 % koki saaneensa riittävästi opastusta. Sortti- asemien työntekijät ovat saaneet paljon kiitosta asiakkailta, erityisesti ystävällisyydestä ja asiantuntevuudesta. Aukioloaikojen koettiin parantuneet ja eSortin ja muiden palveluiden koettiin toimivan hyvin. Sortti- asemien viikonloppuaukiolojen kustannusarvio on noin 590 000 €/vuosi. Vuonna 2025 tehtävien muutosten myötä toimintakulut kasvavat 50 000 € vuodessa. Avainasiakkaat antoivat asiakaskokemukselle kokonaisarvosanan 4,4/5 ja 42 % asiakkaista kertoi yhteydenpidon olevan viikoittaista tai lähes kuukausittaista. Säännöllinen ja sujuva yhteydenpito sai kiitosta ja yhteyshenkilöiden tavoitettavuus sähköpostilla koettiin kohtuullisen hyväksi. Kohdekäynnit ja yhteistyötapaamiset koettiin hyödyllisiksi ja antoisiksi.

Vesi- ja viemäriverkostoon liittyvien asiakaskokemusta koskeva tutkimus on kesken, tarkasteluhetkellä osallistujamäärä oli pieni. Osallistujat antoivat kokonaisarvosanaksi 3,6/5, mutta suurin osa palautteista oli negatiivisia. Positiivista palautetta sai kuitenkin henkilökohtainen palvelu ja toisaalta toimiva sähköinen järjestelmä tilaamista varten, sekä vinkit ja kattava etukäteen saatu selvitys.

OmaHSY

OmaHSY:n tavoitteina ovat puhelumäärien vähentäminen ja käsittelyaikojen nopeuttaminen sekä asioinnin sujuvuus. Projektin kokonaiskustannus oli vuonna 2024 286 000 €, josta toimittajan osuus oli 160 000 € ja integraatiot ym. 126 000 €. Asiointipalvelussa voi muokata yhteystietoja ja tunnistautuneena asioida viestein ja lomakkeilla. Asiakkaat voivat tarkastella laskuja, jätepalvelutilauksen tietoja, jäteastioiden tyhjennyspäiviä, tehdä niihin muutoksia, ilmoittaa vesimittarilukemia ja seurata kiinteistön vedenkulutusta. Asiointi onnistuu myös toisen valtuuttamana. OmaHSY:n käyttöönoton vaikutuksia on seurattu loppuvuodesta 2024 lähtien. Palvelun kautta asioitiin yli 12 000 kpl 25.11.2024 lähtien. Suosituin asiointiaika sijoittui klo 13-22 välille. Asiakkaat lähettivät yli 850 viestiä palvelun kautta. Jos verrataan puhelumääriä vastaavaan

ajankohtaan edellisenä vuonna (10-12/2023) puhelumäärät laskivat 14 %. Sähköisen asioinnin osuus on noussut: marraskuussa 2024 osuus oli 53 % ja joulukuussa 2024 61 %. OmaHSY on otettu ensivaiheessa käyttöön kuluttaja-asiakkaiden osalta ja toisessa vaiheessa vuonna 2025 käyttöä laajennetaan muihin asiakkaisiin.

Tarkastuslautakunnan arvio, asiakastyytyväisyys ja asiakaspalvelu

OmaHSY-palvelun käyttöönotosta ja sähköisen asiakaspalvelun ansiokkaasta kehittämistyöstä huolimatta sähköisen asioinnin osuus HSY:n asiakaspalvelussa on edelleen tavattoman alhainen.

Lautakunta kehottaa asettamaan sähköisen palvelun osuuden kasvattamiselle kunnianhimoiset tavoitteet ja jatkamaan kehitystyötä käyttäen vertailukohtana ja mittakeppinä muita suuria organisaatioita, joilla on paljon asiakkaita ja asiakastapahtumia.

Sähköisen palvelun tehokkuushyödyt saavutetaan täysmääräisesti vasta sitten, kun vain marginaalinen osuus asiakaskontakteista joudutaan hoitamaan perinteisenä palveluna.

Tarkastuslautakunta suosittelee myös seuraamaan tekoälyratkaisujen nopeaa kehitystä ja hyödyntämään niitä aktiivisesti HSY:n sähköisen asiakaspalvelun kehittämisessä.

Kiinteistö- ja ajoneuvopalvelut, toiminnan järjestämisen taloudellisuus ja tuloksellisuus

Yksikön toiminta

Kiinteistö- ja ajoneuvopalvelujen yksikkö kuuluu tukipalvelujen tulosalueeseen organisatorisesti. Yksikkö on jakautunut kiinteistö-, tila- ja ajoneuvopalveluihin. Yksikön palvelukuvaukset on laadittu toimintajärjestelmä IMS:iin. Yksikön henkilöstömäärä oli 16 htv tilikaudella 2024. Arviointihetkellä yksikkö on vielä toiminnassa, mutta sen toiminta on päätetty lakkautettavaksi 1.3.2025 alkaen.

Ajoneuvopalveluiden toiminta on kattanut oman korjaamon toiminnan Ilmalassa, jossa on työskennellyt kaksi asentajaa ja korjaamoesimies. Korjaamotoiminnan ohella ajoneuvopalveluissa on huolehdittu ajoneuvokannan hallinnasta, kuten kaluston kunnon ja käytön seurannasta ja katsastusten seurannasta ja hallinnasta sekä vakuutuksista. Tarkasteluhetkellä 2.1.2025 kaluston kokonaismäärä on 304 kpl, johon kuuluvat ajoneuvojen lisäksi peräkärryt, traktorit ja työkonet. 28 ajoneuvoa kalustosta on leasing-ajoneuvoja. Käyttövoima jakautuu 90 % uusiutuvaan dieseliin, 7 % sähköön ja 3 % muihin käyttövoimiin. Kuntayhtymällä on 5 kpl omia tankkausasemia. Toteutuneet toimintakulut tilikaudella 2024 olivat 201 000 €.

Kiinteistö- ja tilapalveluissa kiinteistöpalveluiden tehtävänä on yhteisten (usea toimiala) toimitilojen ylläpito ja hallinnointi. Kiinteistöpalveluiden vastuulla oleviin tiloihin kuuluvat mm. verkon tukikohdat, vesitornit ja tunnelit. Kiinteistöpalvelut huolehtivat näiden osalta myös ulkopuolelle vuokrattujen tilojen vuokrasuhteiden hallinnoinnista. Kiinteistöpalvelujen tehtäviin kuuluvat kiinteistöjen kunnossapito, huolto ja operointi. Näiden tehtävien lisäksi kiinteistöpalveluissa kilpailutetaan vartiointipalvelut HSY-tasolla ja vastuulla on myös kiinteistöjen kehittäminen. Tilapalvelut puolestaan hoitavat mm. pienet muutot, tarjoilut ja niiden tilaukset sekä laskujen käsittelyn, siivousten valvonnan, edustustilat, tilojen varaukset, postin käsittelyn, henkilökortit,

avaimet ja kulkuoikeudet sekä tarviketilaukset. Ilmalantorin päätoimipisteen tilojen käyttöastetta seurattu ja hyödynnetty tietoa mm. tilojen alivuokraukseen liittyen sekä HSY:n omien toimintojen uudelleen sijoittumiseen päätoimipisteessä. Staran siirtyminen Ilmala2-visitornin tiloista HSY:n päätoimipisteeseen 11.2024 vähensi Ilmalantorin päätoimipisteen omia vuokratuloja ja paransi HSY:lle päävuokralaisena vuokrattujen tilojen käyttöastetta.

Yksikön toiminnalle asetettujen tavoitteiden toteutuminen

Taulukossa 7 on esitetty kiinteistö- ja ajoneuvopalveluiden strategiakorttitavoitteiden 2024 toteuma (arviointihetkellä vahvistamaton). Tavoitteet toteutuivat muutoin 70 %- 100 %, mutta kiinteistöturvallisuuteen liittyvät tavoitteet eivät toteutuneet ollenkaan. Omaisuudenhallintaan liittyen tavoitteena olisi ollut Vincit- järjestelmän käyttöönotto kiinteistönhuollossa, mutta tämä tavoite toteutui 70 % tasolla. HSY:n hankintojen strategisen kehittämisen HAKA-projektin avulla kehitetään myös kiinteistö- ja ajoneuvopalveluiden tuottavuutta ja tehokkuutta: meneillään oleva projekti päättyy v.2025.

Muut kehittämistavoitteet	Mittari	Tavoitteen toteuma (esitys)
Kiertotalous	Kierrätyksen lisääminen	Toteutui (100%)
Tasapainoinen talous	Omien tankkausasemien tankkaustunnusten hallinta ja polttoainekustannusten jako kustannuspaikka-lähtöisesti	Toteutui (100%)
Kiinteistöturvallisuus	Kiinteistöpalveluiden osuuden kuvaaminen HSY-tasoisien ohjeistuksen viemiseen käytäntöön, nykytason prosessin kuvaaminen	Ei toteutunut
Kiinteistö- / toimitilaturvallisuus	Tehostetaan kiinteistöjen turvallisuuskäytäntöjä	Ei toteutunut
Kiinteistö- /toimitilaturvallisuus	Toteutetaan omavalvontana turvallisuuskävelyt Kiint.palv. hallinnoimissa kiinteistöissä	Ei toteutunut
Tunneliturvallisuus	Tunneleissa käyntien ja tunnelityöskentelyn turvallisuuden vaatimusten toteutumisen varmistus prosesseissa, käytännössä ja toiminta on ohjeistettu.	Toteutui (100%)
Sujuvat palvelut	Tehtävien vastuunjaon selkeyttäminen	Toteutui (100%)
Tasapainoinen talous/Tehokasta ja taloudellista toimintaa/Omaisuuden hallinta	Vincit otettu käyttöön kiinteistönhuollossa	Toteutui osittain (70%)

Taulukko 7. Strategiakorttitavoitteiden toteutuminen

Tarkastuslautakunnan arvio Tarkastuslautakunta on tyytyväinen saamiinsa selvityksiin, eikä lautakunnalla ole arviointikohteeseen liittyviä huomioita tai suosituksia.
--

Avoimen datan tuottaminen ja käyttö

Avoimeen dataan liittyvä sääntely

Avoim data on saanut alkunsa tarpeesta parantaa julkisen sektorin tiedon saatavuutta ja uudelleenkäyttöä. EU- komissio laati 2011 avoimen datan strategian. 2011 Suomen hallitus julkisti periaatepäätöksen julkishallinnon digitaalisten tietoaisteistojen saatavuudesta. Sen mukaan tietoaisteistojen tulee olla avoimesti saatavilla ja uudelleenkäytettävissä yhtenäisin, selkein ja

kaikille tasapuolisin ehdoin, pääsääntöisesti maksutta. Kataisen hallitusohjelma sisälsi kirjauksena julkisten tietovarantojen määrätietoisesta avaamisen.

EU- tasolla avointa dataa säätelee PSI- direktiivi (Public Sector Information), joka on alun perin vuodelta 2003, mutta se uudistettiin 2019. Direktiivi saatettiin kansallisesti voimaan 2021. Direktiivin tarkoitus oli edistää julkisen sektorin hallussa olevan tiedon uudelleenkäyttöä kaupallisiin ja ei-kaupallisiin tarkoituksiin. Direktiivin mukaan arvokkaiden tietoaineistojen ja tutkimusaineistojen on oltava saatavilla teknisen rajapinnan kautta maksutta. Lisäksi jatkossa tiheästi tai reaaliaikaisesti päivittyvien tietojen olisi oltava tietyin ehdon saatavilla teknisen rajapinnan kautta. EU-sääntelyn lisäksi avoimeen dataan liittyy Julkisuuslain vahva periaate, että viranomaisten asiakirjat ovat julkisia, jollei tässä tai muussa laissa erikseen toisin säädetä.

Avoimen datan riskit ja hyödyt

Avoimen datan mahdollisiksi hyödyiksi on tunnistettu seuraavia: tehostaa hallinnon ja organisaatioiden välistä toimintaa, lisää läpinäkyvyyttä ja kansalaisvaikuttamista sekä tarjoaa tasaveroisen pääsyn tiedonlähteille, synnyttää palveluita, liiketoimintaa, markkinoita ja työpaikkoja, edistää innovatiivisten ja älykkäiden palveluiden kehittämistä, helpottaa tutkimustyötä sekä vähentää päällekkäistä työtä ja edistää yhteistyötä eri toimijoiden välillä.

Kymmenen vuotta sitten rohkaistiin avaamaan dataa ja toivottiin, että joku pystyy luomaan uutta liiketoimintaa tai lisäarvoa datalle ja nähtiin positiivista potentiaalia. Nyt tiedon avaamisessa nähdään ennemminkin potentiaalisia riskejä ja varovaisuusperiaate on keskeinen. On helpompaa lisätä avattavan datan määrää tai sen tietosisältöä kuin ottaa pois. 2020-luvulla keskustelu painottunut datan sujuvaan liikkumiseen. Tiedon turvallinen jakaminen on korostunut erityisesti 2022 lähtien.

Datamäärät kasvavat ja ohjelmistokehitys kehittyä kiihtyvällä vauhdilla ja isoja datamassoja voidaan louhia helposti ja nopeasti. Lisäksi dataa pyydetään ja tarvitaan yhä enemmän (tiedolla johtaminen, datatalous ja –strategia). Tietojen yhdisteltävyyden hahmottaminen muuttuu ihmiselle haastavaksi. Tulevaisuudessa mikään ei ole varmuudella kohtuuttoman vaikeaa.

HSY:n avoin data

HSY:llä syntyy monen tasoista dataa: ei julkista, luvanvaraista, julkista ja avointa. Jokapäiväisessä työssä hallinnoidaan suuria tietomääriä. Kriittisen infran tietoja tulee käsitellä erityisiä turvallisuus- ja tietosuojakäytäntöjä noudattaen (CER-direktiivi). Vesihuollon toimialalla tietoa syntyy veden laadusta, kulutuksesta ja vesihuollon infrastruktuurista. Jätehuollon tiedot kattavat datan jätteiden keräyksestä, kierrätyksestä ja käsittelystä. Lisäksi HSY seuraa ja raportoi ilmanlaadun mittaustuloksia pääkaupunkiseudulla ja tuottaa paikkatietoa: rekisteri-, kartta- ja suunnitteluaineistoja Helsingin seudulta ja pääkaupunkiseudulta. Muu syntyvä tieto on esimerkiksi hankintoihin ja hinnastoihin liittyvää.

HSY:n johtoryhmä on tehty avointa dataa koskevan linjauksen 2014: "Kaikki HSY:n hallinnoima tieto, joka ei tietosuojan, immateriaalioikeuksien tai esimerkiksi sabotaasin uhkan vuoksi ole tarpeellista rajata vain hallintokäyttöön, avataan tiedon avaamisen prosessin ja ohjeistuksien mukaisesti, jos se on kohtuullisin kustannuksin avattavissa. Tiedon avaaminen on jokaisen tietoa tuottavan organisaationosan vastuulla."

HSY on avannut noin 60 aineistokokonaisuutta. Kiinnostavimmat kokonaisuudet 2024 ilmenevät taulukosta 8.

	Aineisto	Katselut
1	Pääkaupunkiseudun postinumeroalueet	4731
2	Kodin vaarallisen jätteen keräyspisteet pääkaupunkiseudulla	2949
3	Helsingin seudun maanpeiteaineisto	1080
4	Pääkaupunkiseudun vesipostit	954
5	HSY:n Sortti-keräysautot	910
6	Helsingin seudun ortoilmakuvat	739
7	Kaukolämpö pääkaupunkiseudulla	594
8	Pääkaupunkiseudun rakennukset	586
9	Pääkaupunkiseudun hiilinieluselvytys	577
10	Pääkaupunkiseudun kasvihuonekaasupäästöt	470

Taulukko 8. Avatut aineistot

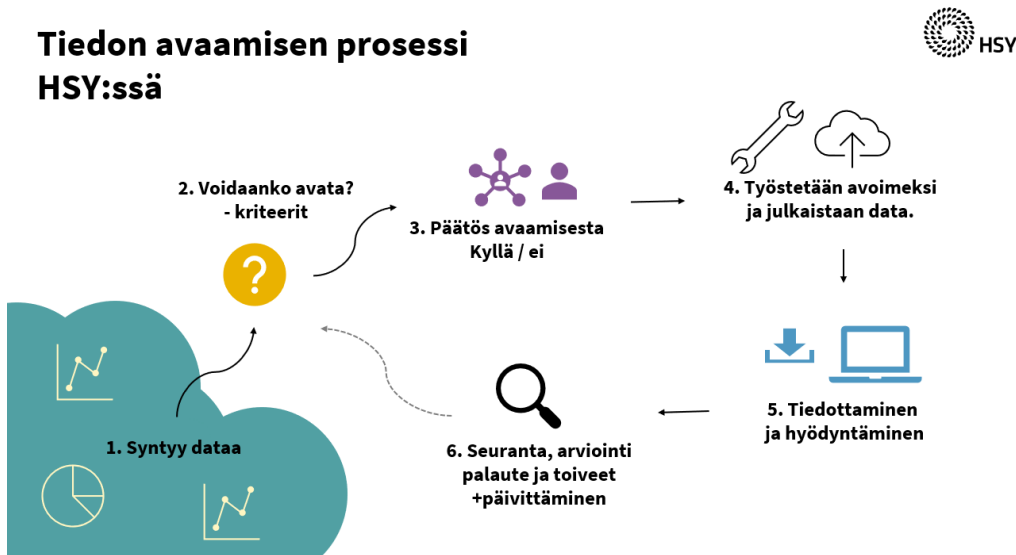
Kävijäseurannan mukaan aloitussivuilla käy noin 400 vierailijaa kuukausitasolla. Avoimen datan hyödyntäjiä ei ole velvoitettu kertomaan, miten he käyttävät aineistoja. Heidän tulee vain nimetä lähteeksi HSY. Avaamisella vähennetään myös HSY:n työmäärää, kun datan jakelu hoituu avoimen datan palvelun kautta, eikä sen perään tarvitse kysellä aina erikseen. Myös tietokuvaukset ovat saatavilla verkossa. Aineistoja hyödynnetään mm. tutkimuksissa ja karttapalveluiden taustakarttoina. Maanpeiteaineistoa käytetään esim. liito-oravien suojelun ja hulevesien hallinnan suunnitteluun. Seuraava isompi avaus on HSY:n jäteopas rajapintana. Aineisto voi mahdollistaa tehokkaamman lajittelun, kun tietoa on paremmin saatavilla.

Tiedon avaamisen prosessi

Tiedon avaamisen prosessia ohjaavat avattavalle datalle asetetut kriteerit. Datan tulee täyttää ennalta sovitut kriteerit ennen avauspäätöksen tekoa. Esim. data on sisällöltään julkista, ei riko lakeja asetuksia tai sopimuksia. Osa aineistoista voidaan avata harkitusti, anonymisoimalla dataa suuremmiksi kokonaisuuksiksi tai piilottamalla ominaisuustietoja. Päätös avaamisesta tapahtuu yhdessä esihenkilön ja HSY:n avoimen datan verkoston kanssa. Yksittäinen työntekijä ei voi avata dataa ilman, että avauspäätös olisi katselmoitu.

Yhteistuotettujen aineistojen avauspäätökset (sopimukset) viedään asiakirjahallintaan (Dynasty). Tiedon avaamisen prosessissa hyödynnetään myös muita valtakunnallisia ja kunnallisia

suosituksia. Apuna käytetään valtiovarainministeriön tekemää HRK-arviointimallia (hyödyt, riskit, kustannukset). Kuvassa 3 on kuvattu tiedon avaamisen prosessi HSY:ssä.

Kuva 3. Tiedon avaamisen prosessi

Tiedon avaamisen ohjeita päivitetään tarpeen mukaan. HSY tekee yhteistyötä omistajakuntien kanssa ja seuraa heidän linjauksiansa ja ottaa huomioon ne omissa linjauksissa. Tarvittaessa pyydetään näkemyksiä talon lakimieheltä, tietoturvapäälliköltä ja turvallisuusjohtajalta. Paikkatietojen osalta ollaan mukana myös kansallisessa työryhmässä. Työryhmä hallinnoi mm. paikkatiedon avaamisen ohjeistusta.

Avoimen datan kustannukset

Datat syntyvät osana normaalia tiedon tuotantoa. Kustannukset aiheutuvat lähinnä omasta työstä. Avoin data on koko organisaation kattava palvelu (Tietohallinto), josta seutu- ja ympäristötiedon tulosalue huolehtii (koordinointi, päivitykset jne.). 80 % kustannuksista liittyy pitkälti avoimen datan karttapalveluun (tekninen ylläpito ja kehittäminen, sopimusten hallinta). HSY:ssä myös muita Oskari-pohjaisia karttapalveluita: Ämmässuon karttapalvelu (sisäinen verkko) ja SeutuMassa (julkinen + kirjautuminen). Vesihuolto hyödyntää tiedon välittämisessä Oskarin alustaa (sisäinen). Näiden osalta kustannukset jaetaan toimipaikoittain (ei liity avoimeen dataan, joka on tietohallinnon omistama).

Tarkastuslautakunnan arvio

Tarkastuslautakunta on tyytyväinen saamiinsa selvityksiin, eikä lautakunnalla ole arviointikohteeseen liittyviä huomioita tai suosituksia.

Helsingin seudun MAL-seuranta HSY:ssä

Viimeisin Helsingin seudun kuntien ja valtio-osapuolten välinen maankäytön, asumisen ja liikenteen MAL-sopimus vuosille 2024-2035 allekirjoitettiin 13.12.2024. Sopimus solmitaan 12 vuodeksi, mutta kirjauksia ja toimenpiteitä päivitetään 4 vuoden välein. Sopimukseen on kirjattu yhteiset tavoitteet, kehittämissuunnitelmat niiden saavuttamiseksi sekä konkreettisia toimenpiteitä vuosille 2024-27. Sopimuksen lähtökohtina ovat mm. kansainväliset sopimukset, hallitusohjelma,

kansalliset tavoitteet ja strategiat sekä Helsingin seudun MAL 2023 –suunnitelma. Seuranta-aineistojen ylläpidosta ja koordinoinnista vastaa HSY, jonka työtä ohjaa yleisen seurantakokouksen valmistelusta vastaava MAL-sopimussihteeristö.

MAL-seurannan toteutuminen

MAL-seurannan toimintajärjestelmän IMS-prosessit on auditoitu alkuvuodesta 2023. Auditoinnin kriteeri oli laatustandardi ISO 9001. Positiivisia havaintoja olivat seuraavat: prosessissa tehty työ on hyvää, vaikuttavaa ja pitkäjänteistä, sidosryhmien määrä on huomattava ja heiltä saatu palaute kiittävää, seurannan tekijät ovat asiantuntevia ammattilaisia ja työhön on varattu hyvät resurssit ja riskejä, kuten henkilö- tai teknologisia riskejä, on pyritty määrätietoisesti pienentämään. Kehitysehdotuksia saatiin ohjeistuksesta ja uusien tekijöiden perehdyttämisestä.

HSY toteuttaa asuntotuotannon ja -kaavoituksen kuntakyselyn Helsingin seudun 14 kunnan alueella. Kuntakyselytiedoista kootaan monenlaisia tietotuotteita: Seurantakatsaus, MAL-näkymä, tietoaartikkeli sekä mahdollinen tietopyyntö. Uuden kauden seuranta käynnistetty kuntakyselyn lähettämällä 11.2.2025. Halukkaiden kuntien kanssa käydään kuntakeskusteluja siitä, mitä kunnissa nähdään tärkeänä tietona MAL-seurannassa.

Tarkastuslautakunnan arvio

Tarkastuslautakunta on tyytyväinen saamiinsa selvityksiin, eikä lautakunnalla ole arviointikohteeseen liittyviä huomioita tai suosituksia.

HSY-konsernin toiminta ja konserniohje

Kuntayhtymäkonserni

Kuntayhtymä tytäryhteisöineen muodostaa kuntayhtymäkonsernin. Tytäryhteisöjä ovat yhteisöt, joissa kuntayhtymällä on kirjapitolaissa tarkoitettu määräysvalta (hallintosääntö 6 §).

Määräysvaltasuhde voi perustua myös siihen, että tytäryhteisöllä yksin tai yhdessä muiden tytäryhteisöjen kanssa on määräysvalta toisessa yhteisössä. Käsitteet määräysvalta sekä tytär- ja osakkuusyritys on määritelty kirjanpitolaissa. Yhtymäkonserni ei ole osakeyhtiölain mukainen konserni, koska osakeyhtiölain mukaan konsernin emoyhtiönä tulee olla osakeyhtiö. Tytäryhteisöjä ovat sellaiset osakeyhtiöt, yhdistykset ja muut yhteisöt sekä säätiöt, joissa HSY:llä on yksin tai yhdessä toisen tytäryhteisön kanssa määräysvalta.

Osakkuusyhteisöjä ovat sellaiset yhteisöt, jotka eivät kuulu tytäryhteisönä konserniin, mutta joissa HSY:llä on merkittävä omistusosuus yhteisöstä ja lisäksi huomattava vaikutusvalta liiketoiminnan ja rahoituksen johtamisessa. Tämä tarkoittaa vähintään 20 % omistusta osakepääomasta tai vastaavasta pääomasta ja 20 - 50 %:n omistusta yhteisön äänimäärästä, jollei kirjanpitovelvollinen eli kohdeyhteisö muuta näytä. Samoin osakkuusyhteisönä pidetään yhteisöä, johon HSY:llä yhdessä yhden tai useamman tytäryhteisön taikka HSY:llä tytäryhteisöllä yhdessä muiden tytäryhteisöjen kanssa on edellä mainittu merkittävä omistusosuus ja huomattava vaikutusvalta.

Muita yhteisöjä ovat sellaiset osakeyhtiöt, yhdistykset ja muut yhteisöt ja säätiöt, joissa HSY:llä ei ole määräysvaltaa eikä huomattavaa vaikutusvaltaa, mutta joiden osakas tai jäsen HSY on.

HSY:n tytäryhteisöjä ovat Pääkaupunkiseudun Vesi Oy, Uudenmaan Voima Oy ja HSY Holding Oy. Pääkaupunkiseudun Vesi Oy omistaa ja ylläpitää Päijänteen Asikkalanselältä Vantaan Silvolaan ulottuvan Päijänne – tunnelin muodostamaa vedenhankintajärjestelmää (kaukovedenhankintalaitos) sekä huolehtii sen käytöstä. Yhtiön toimialaan sisältyy myös järjestelmän mahdollinen täydentäminen sekä edunvalvonta. Yhtiöjärjestyksen mukaan PSV voi perustaa muitakin kaukovedenhankintalaitoksia. Asema konsernissa on strateginen ja yhtiöllä on teknistaloudellisen arvonsa lisäksi merkitys HSY:n yhteisökuvan luomisessa ja kuntien välisessä yhteistyössä. Sen strategisena tavoitteena on osaltaan ylläpitää toimintavarmuutta ja taata asiakasryhmille korkealaatuinen talous- ja käyttövesi.

Uudenmaan Voima Oy:n perustehtävänä on Vantaan Energia Oy:n sekä HSY:n ja Rosk'n Roll Oy:n sekä Vantaan Energia Oy:n välisen sopimuksen mukaisen jätteenkäsittelykapasiteetin myynti ulkopuolisten jätteentuottajien käyttöön. Yhtiö huolehtii ylimääräisen polttokapasiteetin markkinoinnista ja myynnistä osakkaiden lukuun. Yhtiöjärjestyksen mukaan liikevoitto jaetaan osakkeiden omistuksesta poiketen osakkeenomistajien kesken vapaan myydyn kapasiteetin suhteessa. Yhtiön asema konsernissa on strateginen ja se toimii kilpailluilla markkinoilla. Yhtiön strategisena tavoitteena on materiaalihyötykäytön tukeminen ohjaamalla jätevoimalaan jätevirtoja, joita ei voi tai on epätarkoituksenmukaista hyödyntää materiaalina sekä jätehuollon tuottavuuden parantaminen optimoimalla polttoon menevän jätteen määrää ja laatua. Konserniohjauksessa huolehditaan strategisten tavoitteiden (materiaalihyötykäyttö ja tuottavuuden parantaminen) huomioon ottamisesta.

HSY Holding Oy:llä ei ole varsinaista toimintaa. HSY:n edeltäjä YTV osti 1989 tehdyllä kaupalla Oy Skogberg Ab –nimisen yhtiön koko osakekannan. Yhtiö, joka sittemmin siirtyi HSY:n omistukseen, omistaa Kirkkonummen Kauhalan kylässä sijaitsevan 19,41 hehtaarin suuruisen metsätilan (alun perin asutustila) Skogäng RN:o 2:58. Kiinteistö on hankittu Ämmässuon jätekeskuksen suoja-alueeseen kuuluvana maana, jota yhtiön omistajat eivät olleet halukkaat myymään kiinteistönä, koska se olisi edellyttänyt maanhankintalain nojalla perustetun yhtiön purkamista. Vuonna 2010 yhtiö muutettiin puhtaaksi holdingyhtiöksi nimellä HSY Holding Oy. Yhtiö on viranomaisrekistereissä ja verovelvollinen.

Muita yhteisöjä, jotka kuuluvat HSY-konserniin, ovat Keski-Uudenmaan vesiensuojelun liikelaitoskuntayhtymä, KUVES (osakkuusyhteisö) ja Pääkaupunkiseudun Kierrätyskeskus Oy (osakkuusyhteisö).

Konserniohje

Konserniohje otettiin HSY:ssä käyttöön v. 2017 ohjeen tultua kuntalain mukaan pakolliseksi. Konserniohjeen vähimmäissisältö tulee kuntalaista. Konserniohje sisältää toimintaperiaatteet, joilla johdetaan, ohjataan ja valvotaan yhtymäkonsernia yhtymäkokouksen asettamien tavoitteiden saavuttamiseksi. Konserniohje muodostaa yhdessä strategian kanssa HSY:n omistajaohjauksen menettelyjä ja toimintatapoja määrittävän kokonaisuuden. Konserniohjeen tarkoituksena on tukea HSY:n konsernijohtamista ja omistajaohjausta siten, että yhtymäkonsernia voidaan johtaa ja ohjata yhteisillä toimintaperiaatteilla HSY:n kokonaisuus huomioiden. Tarkastuslautakunta on myös huomionnut aiemmissa suosituksissaan tarpeen päivittää konserniohje ja uusi konserniohje hyväksyttiin lopullisesti ylimääräisessä yhtymäkokouksessa 20.12.2024. Konserniohje käsitellään HSY:n tytäryhteisöjen yhtiökokouksissa keväällä 2025.

Uudessa konserniohjeessa on selkiytetty ohjeen rakennetta ja sisällytetty omistajapolitiikkaa koskevat kirjaukset omaan lukuunsa sekä selkiytetty eri toimielinten ja viranhaltijoiden

tehtävänjakoa ja raportointia. Nyt on myös tarkennettu, mihin päätösasioihin tarvitaan HSY:n hallituksen ennakkokanta. HSY:n tytäryhtiöille tarjoamat tukipalvelut on kuvattu tarkemmin.

Konserniohjetta ei sovelleta sellaisenaan yhdistyksiin, joissa HSY jäsenenä. Näiden osalta toimitusjohtaja voi antaa tarkempia ohjeita. Jäsenyydestä päättää hallintosäännön mukaan hallitus tai toimitusjohtaja. Tytäryhteisökohtaiset omistajapoliittiset linjaukset valmistellaan erikseen uuden strategian valmistelun yhteydessä.

Tarkastuslautakunnan arvio

Tarkastuslautakunta on tyytyväinen saamiinsa selvityksiin, eikä lautakunnalla ole arviointikohteeseen liittyviä huomioita tai suosituksia.

Sisäinen tarkastus

Sisäinen tarkastus toimii toimitusjohtajan ohjauksessa ja toiminnassa noudatetaan sisäisen tarkastuksen toimintaohjetta. Toimintaohjetta päivitettiin vuonna 2024 sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan järjestämistä koskevaa ohjeen päivittämisen rinnalla. Tarkastustyö perustuu vuosittain laadittavaan hallituksen hyväksymään tarkastussuunnitelmaan. Tilikaudella 2024 tarkastukset on toteutettu pääosin ostopalveluna vuosisuunnitelman mukaisesti.

Tarkastuksen kohteena olivat palkkahallinnon prosessit ja palkanlaskennan oikeellisuus, puitesopimukset, työturvallisuuden kehittämistoimien vaikuttavuus sekä asiakirjojen salassa pidon ja julkisuuden toteutuminen julkisuuslain mukaan. Tarkastuksiin liittyen ei tehty kriittisiä havaintoja. Tarkastusraportteja käsiteltiin johtoryhmässä ja havainnot huomioidaan toimintojen ja prosessien kehittämisessä.

Tarkastuslautakunnan arvio

Tarkastuslautakunta on tyytyväinen saamiinsa selvityksiin, eikä lautakunnalla ole arviointikohteeseen liittyviä huomioita tai suosituksia.

Henkilöstö

HSY:n henkilöstö 2024

Henkilöstömäärä 31.12.2024 oli 798 henkeä. Henkilöstömäärä vähentyi 2 työntekijällä edellisen vuoden vastaavaan ajankohtaan verrattuna. Myös keskimääräinen henkilötyövuosien määrä väheni 11 henkilötyövuotta ja toteuma 2024 oli 800,8 htv. Toteuma alitti myös henkilöstösuunnitelman mukaisen htv-määrän 41,9 htv. Vesihuollon toimialalla työskenteli 451 työntekijää, jätehuollon toimialalla 141 työntekijää ja loput henkilöstöstä sijoittui tulosalueille tai tukitoimintoihin. Henkilöstön keski-ikä on kohonnut edellisestä vuodesta 0,8 vuodella ja on 47,2 vuotta. Henkilöstöstä 35,9 % oli naisia ja 64,1 % miehiä.

Vuoden 2024 lopussa HSY:n henkilöstöstä 25,0 % on ollut palvelussuhteessa alle viisi vuotta. 62,0 % henkilöstöstä on ollut palvelussuhteessa alle 15 vuotta. Yli 30 vuoden palvelussuhteita vuoden 2023 lopussa oli 12,8 % ja yli 40 vuoden mittaisia palvelussuhteita oli 3,3 % henkilöstöstä. Päättäneiden palvelussuhteiden määrä suhteessa vakituisen henkilöstön määrään eläköityminen mukaan lukien oli 6,5 %. Vaihtuvuus ilman iän perusteella eläköityneitä henkilöitä oli 5,3 %.

Eläkkeelle iän perusteella siirtyvien keskimääräinen ikä oli 65,1 vuotta. Vakituisten henkilöstön osuus koko henkilöstöstä oli vuoden 2024 lopussa 97,1 % ja määräaikaisten 2,9 % (luku ei sisällä sijaisuuksia). Määräaikaista henkilöstöä käytetään tyypillisesti kausiluonteiseen työhön ja projektityöhön. Suhteellisesti eniten määräaikaista palvelussuhteita oli asiakuudet ja viestintä - osastolla, jossa määräaikaisten työsuhteiden osuus oli 10,4 %.

Työterveys ja -turvallisuus

Sairauspoissaolopäivien määrä on parina viimeisenä vuotena vähentynyt kumpanakin noin 12–13 %. Sairauspoissaolopäivien määrä oli kuluvana vuotena yhteensä 9 857 päivää (vuonna 2023: 11 213 päivää ja vuonna 2022: 12 899 päivää). Terveysprosentti, eli niiden henkilöiden osuus henkilöstöstä, joilla ei ollut vuoden aikana yhtään sairauspoissaoloa, oli 25,8 % henkilöstöstä (vuonna 2023: 24,9 %). Mikäli kaikki sairauspoissaolopäivät jaetaan koko henkilöstömäärällä se tarkoittaa, että jokaisella työntekijällä oli vuoden aikana keskimäärin 12,3 päivää (2023: 13,6 päivää/hlö). Pitkiä sairauspoissaoloja (yli 30 päivää) oli 36,1 % kokonaissairauspoissaolojen määrästä. Pitkien sairauspoissaolojen (yli 30 päivää) määrä väheni edellisvuoteen verrattuna noin 22,7 %.

Vaikka sairauspoissaolojen määrä on vähentynyt, työterveyshuollon kustannukset nousivat 144 € per henkilö ollen 1070 € per henkilö vuodessa. Työterveyshuoltokäyntien kokonaismäärä nousi edellisvuoteen verrattuna n. 4,8 % ollen 4 051 käyntiä eli noin 5 käyntiä/työntekijä (2023: 3 866 käyntiä). Eniten käyntejä aiheuttivat tuki- ja liikuntaelinvaiat, syksyn flunssa-aalto, mutta myös muutama vakava sairastuminen. Ennaltaehkäisevät kustannukset (Kela I) nousivat 9,1 % ja sairaanhoidolliset kustannukset (Kela II) nousivat 19,2 %. Kela teki vuoden aikana työterveyshuollon korvauksia koskevan tarkastuksen. Tarkastuksessa havaittiin muutama lievä poikkeama, jotka liittyivät laskujen maksuaikatauluun ja nämä korjattu. Tavoitteena on ollut edelleen ennaltaehkäisevien käyntien määrän nostaminen ja vastaavasti sairaanhoidollisten käyntien määrän vähentäminen. Tältä osin jakauma Kela I:n ja Kela II:n välillä hivenen parani oikeaan suuntaan vuoden aikana, 35 %/65 %. (2023: 33 %/67 %). Vuoden aikana ei ilmennyt yhtään ammattitautia eikä ammattitautiepäilyä.

Työkyvyttömyyden kokonaiskustannukset laskivat edellisvuodesta 9 419 €. Kokonaiskustannukset olivat vuoden aikana 2 517 796 euroa. Työkyvyttömyyseläkekustannukset laskivat 112 586 € ollen vuoden 2024 aikana 432 176 € (2023: 544 762 €). Sairauspoissaolokustannukset laskivat 13 854 €. Kokonaiskustannus vuoden 2024 aikana oli 1 171 037 €.

Terveys-%	Sairauspoissaolo-%	Sairauspoissaolopäiviä	Sairauspoissaolopäivien lkm/hlö/v	Työpaikka-selvityksiä	Ennaltaehkäiseviä tarkastuksia
25,81 %	4,74 %	9857 pv	12,3 pv	10 kpl	441 kpl
Vuosi 2023: 24,9 % Muutos: + 0,91 %/v	Vuosi 2023: 5,27 % Muutos: - 0,53 %	Vuosi 2023: 11213 pv Muutos: - 1356 pv	Vuosi 2023: 13,6 pv Muutos: - 1,3 pv	Vuosi 2023: 4 kpl Muutos: + 6 kpl	Vuosi 2023: 472 kpl Muutos: - 31 kpl

Kuva 4. Sairauspoissaolot

Vuoden 2024 strategiakorttitavoitteet kohdistettiin erityisesti ennakoihin toimenpiteisiin, kuten turvallisuushavaintojen ja turvallisuuskävelyjen, sekä työturvallisuutta edistävien kampanjoiden määrän lisäämiseen, sekä laadun parantamiseen. Erityisesti huomiota kiinnitettiin psykososiaalisten riskien laadullisempaan arvioimiseen riskijärjestelmän työolojen riskien arvioinnin osiossa. Turvallisuushavaintojen määrä nousi vuoden aikana peräti 57,4 % edellisvuoteen verrattuna. Turvallisuushavaintoja tehtiin yhteensä 2 321 kappaletta (2023: 1 332

kpl). Näistä 19 % oli positiivisia turvallisuushavaintoja. Läheltä piti -ilmoituksia tehtiin vuoden aikana yhteensä 194 kappaletta, joka oli 71 kappaletta enemmän kuin edellisenä vuotena.

Tapaturmien määrän ja tapaturmataajuuden kehityssuunnat sitä vastoin olivat päinvastaisia ja sekä työpaikalla sattuneiden tapaturmien määrä ja -taajuus kasvoivat. Työpaikalla sattuneiden tapaturmien määrä oli 44 kpl arviointivuonna ja kasvoi kahdella kappaleella verrattuna aiempaan vuoteen. Työmatkatapaturmia oli yksi vähemmän verrattuna vuoteen 2023 ja arviointivuonna niitä sattui 16 kpl. Tapaturmataajuus (työpaikka ja työmatka) nousi hivenen edellisvuoteen verrattuna (2024: 15,21; 2023: 14,17). Vakavia tapaturmia (yli 30 sairauspoissaolopäivää) oli 3 kpl eli saman verran kuin edellisenä vuotena. Kaksi vakavaa tapaturmaa tapahtui työtehtävissä jätehuollon sorttiasemilla ja yksi asiakkuudet ja työntekijät -osastolla. Urakoitsijoille tapahtuneet työpaikkatapaturmien määrä väheni kahteen tapaturmaan (vuonna 2023: 7 kpl).

Tapaturma-poissaolo%	Työpaikka-tapaturmia	Työmatka-tapaturmia	Urakoitsija-tapaturmia
0,12 %	44 kpl	16 kpl	2 kpl
Vuosi 2023: 0,39 % Muutos: - 0,27 %	Vuosi 2023: 42 kpl Muutos: + 2 kpl	Vuosi 2023: 17 kpl Muutos: - 1 kpl	Vuosi 2023: 7 kpl Muutos: - 5 kpl

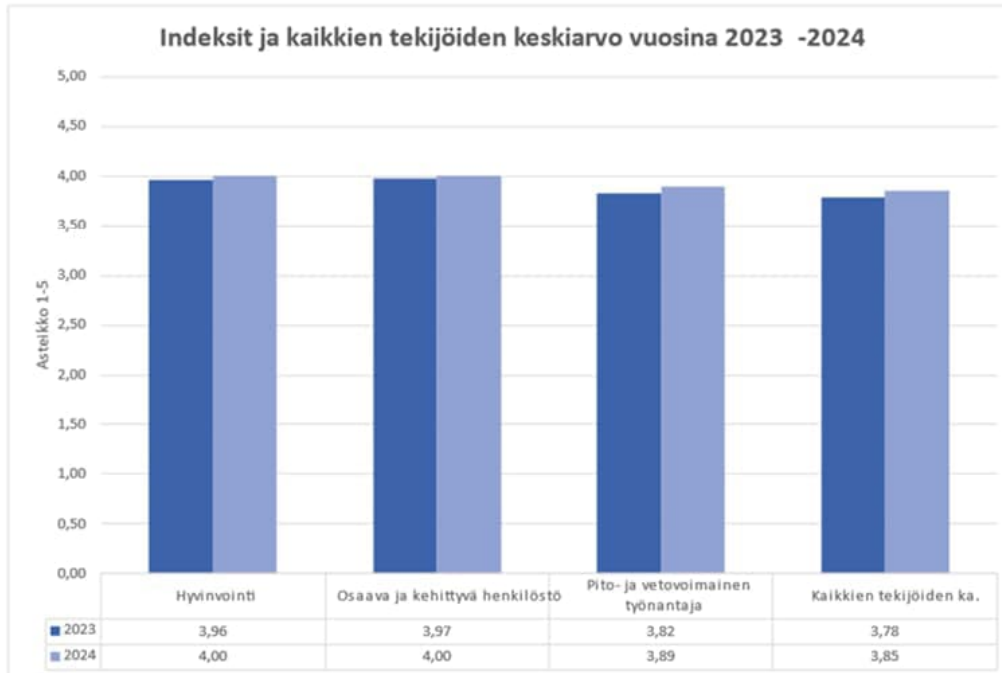
Kuva 5. Tapaturmat 2024 verrattuna vuoteen 2023

Henkilöstökyselyt

Arviointivuonna 2024 toteutettiin sekä Pulssikysely, että Vastuullinen työpaikka -kysely yhteistyössä Oikotien kanssa. Pulssikyselyn vastausprosentti oli 74 % ja vastuullinen työpaikka -kyselyn 51 %. Pulssikyselyssä kokonaistulosten keskiarvo on noussut hieman ja oli 2024 3,85 (2023: 3,78, asteikko 1-5). Varsinaista henkilöstökyselyä kevyempi Pulssikysely tehdään joka toinen vuosi vuorotellen laajemman henkilöstökyselyn välissä. Kysely seuraa strategian 2030 etenemistä ja sen tuomia muutoksia organisaation kaikilla tasoilla. Pulssikysely seuraa myös HSY:lle asetettuja mittareita ja henkilöstökyselyssä sovittujen toimenpiteiden etenemistä.

Toisen tutkimuksen (vastuullinen työpaikka) kokonaistulos, vastuullisuusindeksi (1-5) oli 3,87 (2023 3,84). Vastuullisuusindeksi on laskettu vastuullisuutta mittaavien kysymysten keskiarvojen keskiarvona, lukuun ottamatta monimuotoisuuden, yhdenvertaisuuden ja osallisuuden lisäkysymyksiä. Suurten organisaatioiden (250–1000 työntekijää) keskiarvo 2024 oli 3,86, jota lähelle HSY:nkin tulos asettuu.

Pulssikyselyssä yksiköiden välisessä yhteistyössä on tapahtunut merkittävä parannus, vaikka arvio tästä osuudesta on kyselyn yksi heikoimmista kohdista. Yksittäisistä kriteereistä parhaiten ovat onnistuneet fyysiseen turvallisuuteen ja omaan osaamiseen liittyvät väittämät. HSY:ssä koetaan, että voidaan olla oma itsensä ja tuetaan työkaveria. Heikoiten onnistuneena näyttäytyvät teemat: henkilöstön kuuntelu toiminnan kehittämisessä sekä yhteiset pelisäännöt.

Kuvaaja 7. Pulssikyselyn indeksien kehitys

Vastuullinen työpaikka- tutkimuksessa Edellisen vuoden tuloksiin nähden kehitystä oli tapahtunut etenkin syrjimättömyyttä ja työelämän tasapainoa sekä henkilöstönhyvinvointia mittaavien osa-alueiden vastauksissa. Erityisesti seuraavat väittämät saivat tutkimuksessa erinomaisen arvosanan = suurempi kuin 4,00.

- Työnantajani joustaa eri elämäntilanteissa, 4,23
- Työnantajallani on myönteinen vaikutus yhteiskuntaan, 4,43
- Tiedän mikä on oma roolini yhteisten tavoitteidemme saavuttamiseksi, 4,23
- Esihenkilöni kohtelee tiimin jäseniä oikeudenmukaisesti ja tasapuolisesti, 4,16
- Haluan jatkossakin työskennellä nykyisellä työnantajallani, 4,10

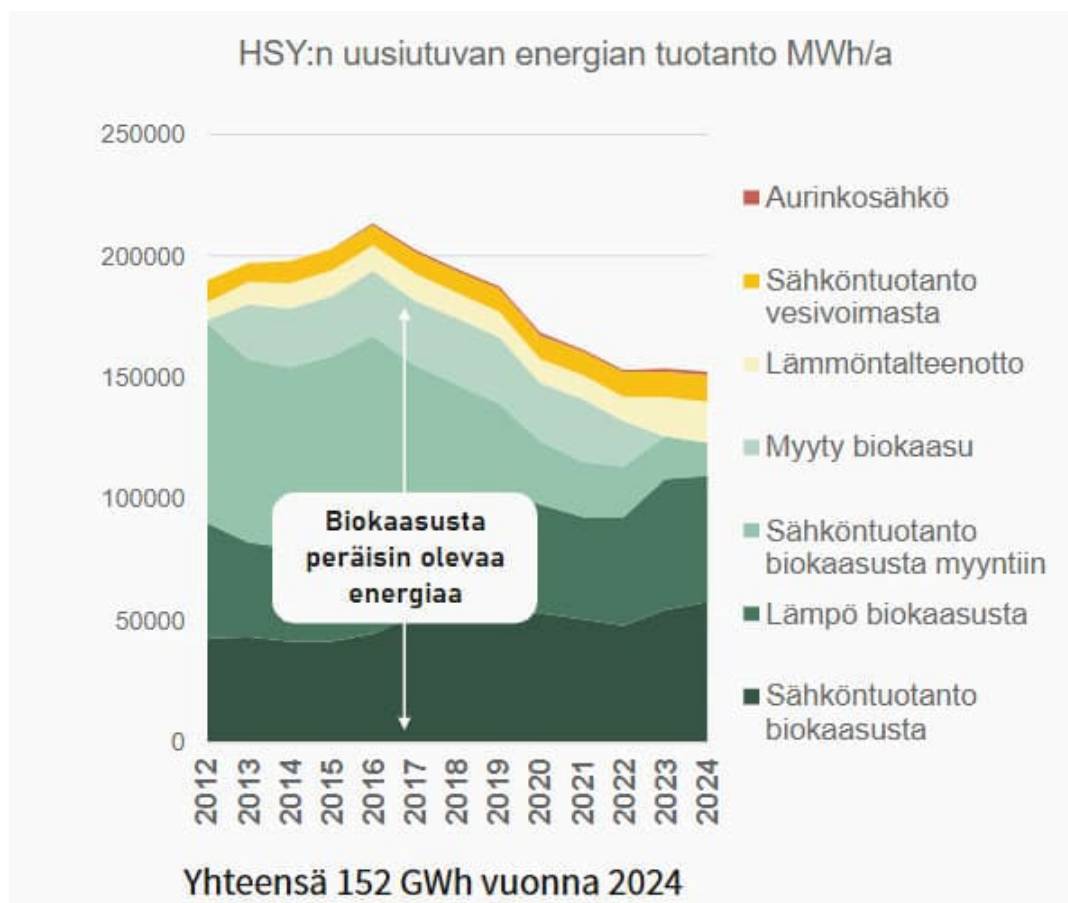
Tarkastuslautakunnan arvio

Tarkastuslautakunta on tyytyväinen saamiinsa selvityksiin, eikä lautakunnalla ole arviointikohteeseen liittyviä huomioita tai suosituksia.

HSY:n energia- ja ilmastotunnusluvut

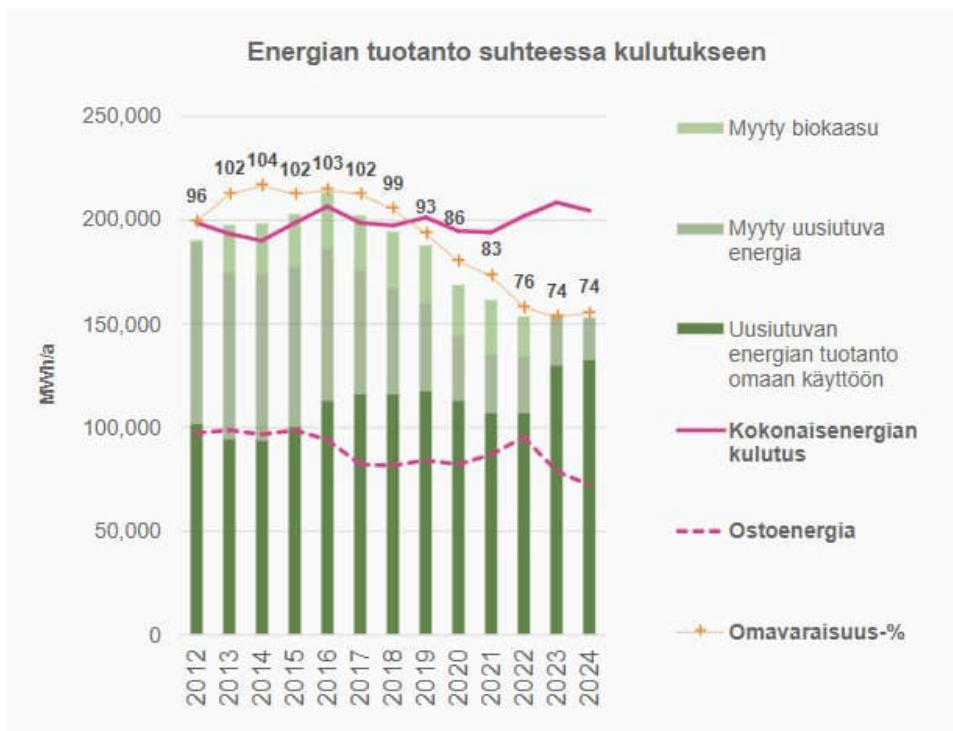
Energian tuotanto ja käyttö

HSY tuottaa merkittävän osan käyttämästään energiasta itse. Biokaasulla on keskeinen rooli energiantuotannossa. Kaasua tuotetaan jätevesilietteestä, biojätteestä ja kaatopaikkatoiminnassa. Tuotettu kaasu hyödynnetään sähkön ja lämmöntuotannossa kaasumoottoreissa, ORCissa ja kaasukattiloissa. Muut hyödynnettävät energianlähteet liittyvät lämmön talteenoton ratkaisuihin, käsiteltävän veden liike-energiaan ja aurinkosähkörtäksuihin. Kuvaajasta 8 ilmenee, miten uusiutuvan energian tuotanto jakautuu. Kokonaisuudessaan uusiutuvaa energiaa tuotettiin 2024 152 GWh.

Kuvaaja 8. Uusiutuvan energian tuotanto vuonna 2024

Jos verrataan uusiutuvan energian tuotannon suhdetta kulutukseen, tuotanto kattoi 74 % kulutuksesta vuonna 2024. Sähköä tuotettiin 83 GWh ja lämpöä 69 GWh. Vastaavasti sähkö kulutettiin n. 122 GWh ja lämpöä n. 80 GWh. Ajoneuvojen ja työkonien energiankulutus oli noin 3 GWh. Kokonaisuudessaan energiankulutus oli vuonna 2024 n. 205 GWh. Energian kokonaistuotanto on laskenut vuosikymmenen aikana ja pääsyy tähän on vähentynyt kaatopaikkakaasun tuotanto. Energiatuotannon omavaraisuus on laskenut 2010-luvun lukemista (kuvaaja 9) ja on jäänyt viimeisenä kolmena vuotena alle 80 %:n. Ostoenergian tarve on myös vähentynyt, kun Blominmäen jätevedenpuhdistamo otettiin käyttöön. Käytännössä biokaasuenergiaa voidaan hyödyntää enemmän omassa käytössä. Blominmäen puhdistamon lämmitysjärjestelmälle myönnettiin Vuoden energianerokas- palkinto. Puhdistamo on lämpöomavarainen ja tarvittaessa se voi osaltaan tukea myös sähköjärjestelmän tasapainoa. Vuoden Energianerokas 2024 -tunnustuksen myöntävät Energiavirasto, työ- ja elinkeinoministeriö sekä Motiva energiatehokkuusteille, jotka edistävät vastuullista energiankäyttöä erottuvalla tavalla.

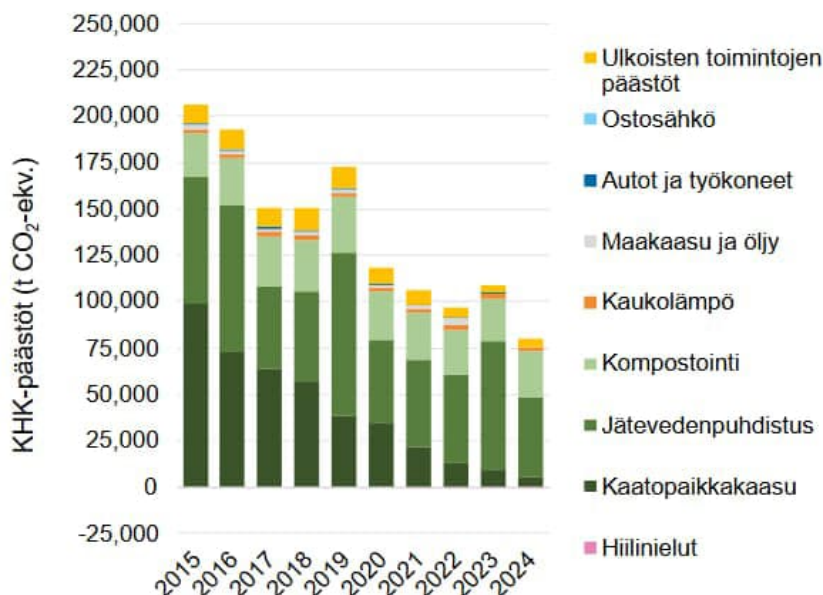

Kuvaaja 9. Energian tuotanto suhteessa kulutukseen.

Ostetun energian kustannukset olivat 2024 yhteensä n. 7,5 miljoonaa euroa, joista sähkön osuus oli n. 6 miljoonaa euroa, lämmön osuus n. 1 miljoona euroa ja loput kulut johtuivat polttoaineistoista. Vesihuollon toimiala on merkittävin sähkönkuluttaja, sen tarpeisiin meni n. 95 % ostosähköstä. Vuodesta 2015 lähtien HSY on käyttänyt ainoastaan EKOenergia-merkittyä, alkuperätakuin varmennettua sähköä. Uusiutuvan sähkön kulutuksen osoittavat alkuperätakuut saadaan osin HSY:n omista sähköntuotantolaitoksista, osin hankkimalla alkuperätakuusertifikaatteja vastaamaan vuosittaista kokonaissähkön kulutusta. Hankittujen alkuperätakuiden kustannus oli 2024 25 000 €, mikä oli huomattavasti alempi verrattuna edellisen vuoden kustannukseen 97 000 €.

Ilmastotunnusluvut

HSY:n kokonaispäästöt v. 2024 olivat yhteensä n. 79 000 tCO₂-ekv. Päästöt vähenivät edellisvuodesta 27 %. Verrattaessa pidemmällä aikavälillä vähenemisen taustalla on edelleen jatkunut kaatopaikkatoiminnan päästöjen pienentyminen (-44 %) sekä jätevedenpuhdistamoiden onnistunut N₂O-päästöjen hallinta, jolla vältettiin päästöpiikit sekä pienennettiin kokonaispäästökuormaa puhdistusprosessista. Jätevedenpuhdistuksen päästöt olivat alhaisimmat HSY:n mittaushistorian aikana, huomioiden, että puhdistuksessa käytettyjen kemikaalien päästöt on rajattu tarkastelun ulkopuolelle. Esim. metanolin käyttöön liittyy valmistuksen lisäksi raaka-aineperäisiä khk-päästöjä arviolta n. 6000 tCO₂e. Vuonna 2024 merkittävin kasvihuonekaasujen päästölähde oli jätevedenpuhdistus (kuvaaja 10). HSY:n tekemä tutkimus ja päästömittaukset ovat on tarjonneet tietoa jäteveden puhdistuksen prosessipäästöistä Suomessa ja globaalisti. N₂O-päästöpiikkien estäminen on tärkeää HSY:n kokonaispäästöjen kannalta. Toistuvat sulamisvaiheet talvisin ja niiden aikaansaama runsas ja viileä vesi lisäävät riskiä typpioksiduulipäästöjä muodostaville prosessihäiriöille (ts. myös ilmastonmuutokseen sopeutumistyötä).

Kuvaaja 10. Kasvihuonekaasupäästöjen lähteet ja jakauma

Vuonna 2024 ulkoisten palveluiden khk-päästöt olivat n. 3000-4000 tCO₂e ja niiden osuus siten n. 5 % kokonaispäästöistä. Erilaiset kuljetustehtävät sekä materiaali- ja jätteiden siirrot ja käsittely muodostavat pääosan seurattavista ulkoisista khk-päästöistä. Päästömäärä tarkentuu myöhemmin, sillä osa tiedoista perustuu edellisvuoden toteumiin. Jätteenkeräys on päästöiltään merkittävin osa ulkoisia palveluita. Päästömääriin vaikuttavat mm. toiminnan laajuus ja muutokset, mutta myös HSY:n uusiin palvelusopimuksiin kirjattujen uusiutuvan energian käyttövelvoitteet. Vuodesta 2020 ulkoisten palveluiden päästöt ovat vähentyneet yli 50 %.

Tarkastuslautakunnan arvio

Tarkastuslautakunta on tyytyväinen saamiinsa selvityksiin, eikä lautakunnalla ole arviointikohteeseen liittyviä huomioita tai suosituksia.

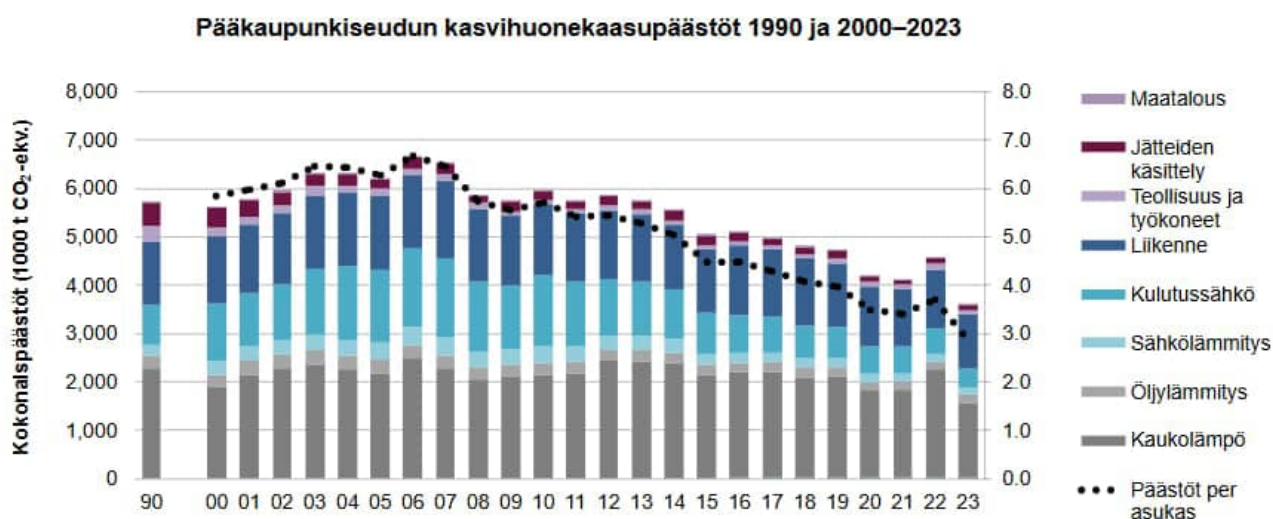
Pääkaupunkiseudun kasvihuonekaasupäästöjen laskenta ja päästökehitys

HSY tuottaa tietoa vuosittain kasvihuonekaasupäästöjen kokonaismääristä sektoreittain ja kunnittain ja tietoa hyödynnetään kuntien ilmastotyössä. Kasvihuonekaasupäästöjen laskennan painopiste on energiankulutuksen aiheuttamissa kasvihuonekaasupäästöissä: rakennusten lämmitys, sähkönkulutus, liikenne (autoliikenne, satamat, paikallisjunat, raitiovaunut ja metrot), jätteiden ja jäteveden käsittely, maatalous sekä teollisuuden ja työkalujen päästöt ja polttoaineet. Laajuus perustuu GPC-standardin SCOPE 2 näkökulmaan, jossa huomioidaan pääkaupunkiseudulla tapahtuva energiankäyttö. Esim. ruuantuotannon ja kulutushyödykkeiden välillisiä päästöjä, lentoliikennettä, satamien ja lähialueen ulkopuolella tehtävää laivaliikennettä ei huomioida (SCOPE 3). Käytössä on IPCC:n kansallisten päästöinventaarien metodiikka ja laskentaparametrit sekä Tilastokeskuksen polttoaineluokituksen päästökertoimet.

Rakennusten lämmityksen ja alueen sähkön käyttöön liittyen tärkeitä tietolähteitä ovat mm. paikallisten energiayhtiöiden tuotanto- ja polttoainetiedot ja sähkönkulutustiedot sekä valtakunnalliset tilastot sähkön tuotannosta, kulutuksesta ja rakennuskannan muutoksista.

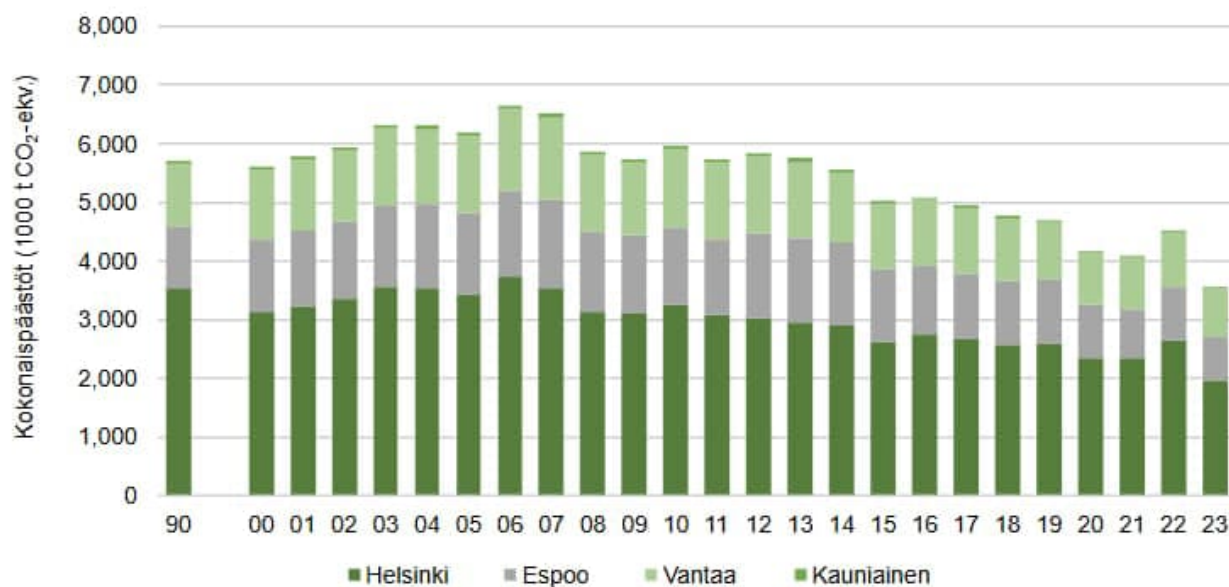
Kaukolämmön kulutuksen päästöt paikallisesta CHP-tuotannosta määritetään hyödynjakomenetelmällä (ainoastaan lämmön osuus päästöistä huomioidaan kaupunkien päästöinventaarioon). Lämmityskausien erojen vaikutusta kulutukseen tasoitetaan 5-vuoden liukuvalla keskiarvolla, jolloin päästöjä koskevissa tuloksissa korostuvat polttoaineiden käyttöön liittyvät ilmastotoimet. Laskennassa huomioidaan myös seudullinen lämpökauppa energiayhtiöiden välillä. Tieliikenteen päästöjen laskennassa on hyödynnetty VTT:n tuottamia kaupunkikohtaisia päästöinventaarioita (jatkossa Syke), sekä HSL:n joukkoliikenteen polttoaineenkäyttötietoja.

Tarkasteluhetkellä pääkaupunkiseudun päästötiedoista on saatavilla aikasarja 2000–2023, vertailuvuotena on 1990 (kuvaaja 11). Merkittävimpiä päästölähteitä viime vuosina ovat olleet kaukolämpö ja liikenne. Päästöjen muutos johtuu ensisijaisesti kaukolämmön- ja sähköntuotannon pienentyneistä ominaispäästöistä. Kaukolämmön tuotannossa polttoainejakauma muuttui vähäpäästöisempään suuntaan: kivihiilen käyttö väheni n. 44 % ja biopolttoaineiden käyttö lisääntyi n. 50 %.

Kuvaaja 11. Pääkaupunkiseudun kasvihuonepäästöjen kehitys

Vastaava aikasarja on saatavilla myös kasvihuonekaasupäästöistä kaupungeittain (kuvaaja 12). Kokonaisuutena pääkaupunkiseudun kasvihuonekaasupäästöt ovat selvässä laskussa, mikä on seurausta lämmön- ja sähköntuotannon pienentyneistä ominaispäästöistä. Kaukolämmön tuotannon polttoainejakauman muuttuminen on merkittävin syy päästövähennykseen, lisäksi kivihiilen ja öljyn käyttö vähentynyt merkittävästi ja biopolttoaineiden osuus kasvanut. Myös sähkönkulutuksen päästöt ovat pienentyneet, tässä ovat taustalla muutos valtakunnallisen sähköntuotannon rakenteessa, mikä on pienentänyt sähkön päästökerrointa. Liikenteen päästöt ovat myös vähentyneet ollen seurausta tieliikenteen sähköistymisestä, autokannan energiatehokkuuden paranemisesta ja uusiutuvien polttoaineiden jakeluvaihtoehtojen hienoisesta noususta, sekä taantuman aiheuttamasta rahtiliikenteen vähentymisestä.

Kuvaaja 12. Kasvihuonekaasupäästöt kaupungeittain.

Tarkastuslautakunnan arvio

Tarkastuslautakunta on tyytyväinen saamiinsa selvityksiin, eikä lautakunnalla ole arviointikohteeseen liittyviä huomioita tai suosituksia.